

Den här rapporten är en del av Mälardalsrådets arbete "Benchmarking Regions".

Utöver att tjäna som ett kunskapsunderlag för den omvärldsintresserade, syftar rapporten också till att inspirera till att jämföra och lära av andra storstadsregioner. Rapporten utgör också ett underlag för kommande International Study Mission.

Hösten 2005 genomfördes Stockholm-Mälardalsregionens första International Study Mission pilotresa, "Benchmarking Seattle". 2007 genomför vi nästa International Study Mission för att jämföra och lära av en annan konkurrenskraftig storstadsregion i världen. För mer information se [www.benchmarkingregions.se](http://www.benchmarkingregions.se)

# NIO KONKURRENSKRAFTIGA STORSTADSREGIONER I VÄRLDEN

En rapport inom ramen för Mälardalsrådets arbete  
"Benchmarking Regions"



Mälardalsrådet Hantverkargatan 3H, 105 35 Stockholm  
Tel 08-508 290 03 Fax 08-508 295 58  
[kansliet@malardalsradet.se](mailto:kansliet@malardalsradet.se) [www.malardalsradet.se](http://www.malardalsradet.se)

STOCKHOLM  
MÄLAR  
REGIONEN

Rapporten kan beställas via  
[www.malardalsradet.se](http://www.malardalsradet.se)  
[kansliet@malardalsradet.se](mailto:kansliet@malardalsradet.se)

**Rapporten framtagen av Mälardalsrådet**

**Grafisk Form** [tinget.com](http://tinget.com), Nyköping  
**Tryck** Österbergs&Sörmlandstryck

Första utgåvan maj 2006

**ISBN** 91-975917-2-6

# **NIO KONKURRENSKRAFTIGA STORSTADSREGIONER I VÄRLDEN**

En rapport inom ramen för Mälardalsrådets arbete  
"Benchmarking Regions"

## INNEHÅLL

Förord .....	7
Inledning .....	9
Shanghai .....	11
Sao Paulo .....	21
Bangalore .....	25
Singapore .....	31
Dublin .....	37
Toronto .....	41
Barcelona .....	45
Randstad .....	49
Rhein-Main .....	55
Referenser .....	61

## FÖRORD

### Nio konkurrenskraftiga storstadsregioner i världen

Den internationella konkurrensen hårdnar. I en globaliserad och kunskapsdriven ekonomi är det helt avgörande att ha ett internationellt perspektiv på utvecklingen i den egna regionen och att jämföra och lära av de bästa exemplen i världen.

I denna översiktliga rapport har konsulten Jan Linzie, tidigare under många år omvärldsbevakare på Stockholms läns landsting, riktat fokus mot nio konkurrenskraftiga storstadsregioner i världen.

Tre av dem genomgår sedan en kort tid tillbaka en närmast hisnande ekonomisk utveckling; Shanghai, och Bangalore framförallt, men också Sao Paulo. Singapore har som en av de asiatiska tigerekonomierna kommit betydligt längre och liknar idag alltmest ekonomierna i väst. Övriga fem storstadsregioner som lyfts fram i rapporten är sådana ingår i OECD-familjen. De har fler likheter med Stockholm-Mälarenregionen och är därmed underlättas möjligheten att göra jämförelser med vår egen region; Dublin, Toronto, Randstad, Rhein Main och Barcelona.

Vad är det som driver den ekonomiska utvecklingen i dessa storstadsregioner? Hur hanterar man ökande resandeströmmar och växande befolkningar? I vilken utsträckning satsar de liksom vi på kunskapsintensiva kluster som t ex IT och biotech, och vilka strategier har man för att öka den internationella attraktionsförmågan? Det är några av de frågor som belyses i rapporten.

Utöver att tjäna som ett kunskapsunderlag för den omvärldsintresserade, syftar rapporten också till att inspirera till att jämföra och lära av andra storstadsregioner. Rapporten utgör också ett underlag för kommande International Study Mission.

Hösten 2005 genomfördes Stockholm-Mälarenregionens första International Study Mission pilotresa, "Benchmarking Seattle". 2007 genomför vi nästa International Study Mission för att jämföra och lära av en annan konkurrenskraftig storstadsregion i världen. För mer information se [www.benchmarkingregions.se](http://www.benchmarkingregions.se)

Johan Danielson  
Generalsekreterare

Anna Lundgren  
Projektledare Benchmarking Regions

## INLEDNING

Det finns omkring 400 städer i världen med över en miljon invånare. Huvuddelen av jordens invånare kommer inom en snar framtid att bo i städer. När länderna i väst går in i en postindustriell tjänsteekonomi, flyttas mycket av industriproduktionen till utvecklingsländer som de asiatiska tigerekonomierna (Sydkorea, Hong Kong, Taiwan och Singapore samt senare Malaysia och Thailand) och Kina, Indien och Brasilien. Dessa länder klättrar successivt upp i värdekedjan och får också en allt starkare tjänsteekonomi.

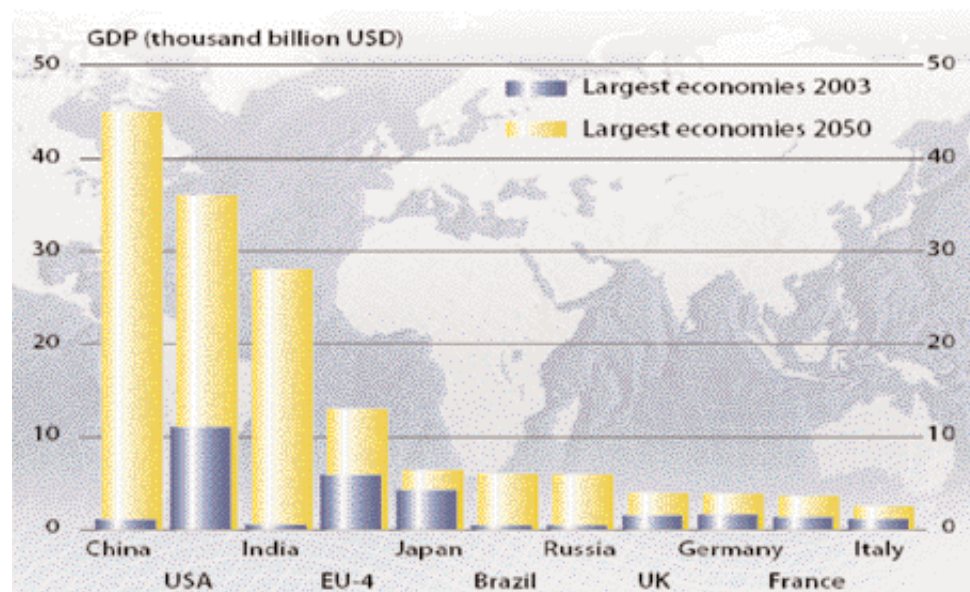
I detta underlag har vi valt att ta med tre städer i ekonomier under utveckling; Shanghai, Sao Paulo och Bangalore och Singapore, som mer liknar länderna i väst, samt fem städer i utvecklade ekonomier, varav en, Dublin, har haft en mycket snabb utveckling sedan inträdet i den Europeiska unionen.

Genom Internationella Valutafonden och Världshandelsorganisationen, WTO har en stor del av världen öppnats för handel och investeringar. Av de valda utvecklingsekonomierna kommer tre; Shanghai, Bangalore och Sao Paulo att ligga i länder som förväntas finnas bland världens största ekonomier inom ett halvsekel. I Asien bor 3,9 miljarder människor vilket utgör sextio procent av jordens befolkning.



## Två blivande stormakter

### GS projektion



Städer betraktas inte på samma sätt som tidigare. Idag är det den funktionella stadsregionen som har spritt sig över ett antal administrativa gränser som är grundvalen för analys. De stadsregioner som inte ingår i de globala nätverken är i allt väsentligt irrelevanta i en globaliserad ekonomi.

Under rubrikerna Shanghai och Bangalore har vi infört vissa jämförelser mellan Kina och Indien. De är bland de ekonomier som växer snabbast i världen och som intresset är starkt fokuserat på. Länderna kommer i framtiden att vara två av världens största ekonomier. Vi anser därför att det är intressant att i vissa avseenden spegla det ena landet i det andra.

1 Eklund. Klas, 2006-02-21. Draken och Elefanten: Världsekonomin nya motorer.

## SHANGHAI



### Kina och framväxten av flera ekonomiska centra

Kina är världens sjätte största ekonomi efter USA, Japan, Tyskland, Storbritannien och Frankrike. Kina är också efter USA världens största land för internationella direktinvesteringar med en tiondel av världens totala internationella direktinvesteringar. Kina har passerat Japan som exportnation. BNP per capita är relativt låg men växer snabbt och korruptionen är relativt hög.

Kinas experiment med att genomföra en marknadsekonomi i en socialistisk enpartistat är unikt. Kina är en kommunistisk diktatur med alla de brister i det politiska systemet som kännetecknar en sådan. Kina tillåter exempelvis inte fria fackföreningar och det arbetsrättsliga systemet är underutvecklat. Detta skiljer Kina starkt från Indien, som i sin tur kan betecknas som världens största demokrati.

Den snabba urbaniseringen i Kina började för två decennier sedan då landsortsbefolkningen fick tillstånd att söka arbete i städerna. År 1978 bodde knappt en femtedel av befolkningen i städerna. År 2005 hade andelen vuxit till över 40 procent. Även om födelsetalen i Kina är låga förväntas nästan 300 miljoner människor flytta från landsbygden till städerna under de närmaste trettio åren. Under den tiden förväntas Shanghais befolkning öka med en tredjedel och vara betydligt yngre än genomsnittet.

2 © Kartcentrum 08-687 98 00

Landets största ekonomiska centra finns vid pärlflodens delta i södra Kina runt städerna Kanton, Shenzhen och Hong Kong, vid Yangtzefflodens delta samt i norra Kina kring Beijing och Tianjin.

Shanghai är Kinas största stad med bortåt 20 miljoner invånare, jämförbar i storlek med New York och London. Det är porten till Yangtzefflodens delta som anses vara världens sjätte största storstadsområde. Med bara 2,2 procent av Kinas yta bidrar Shanghai med nästan en fjärdedel av Kinas BNP och med nästan en tredjedel av dess utrikeshandel. Det är den viktigaste regionen för utländska direktinvesteringar.

Regionen kring Yangtzes delta omfattar städerna Shanghai, Hangzhou, Nanjing, Ningbo, Wuxi och Soucho och städerna är de som växer snabbast i Kina. Dessa städer, tillsammans med nio andra stadsområden i grannprovinserna Jiangsu och Zhejiang, bildar delaregionen. Regionen har en befolkning på cirka 200 miljoner av Kinas 1,3 miljarder invånare. Det är en region som, tillsammans med Pärlflodens delta innanför Hong Kong, framstår som huvudmotorn i den framväxande allt mer kunskapsintensiva kinesiska ekonomin.

Efter Opiumkriget under tidigt 1800-tal blev Shanghai genom Nanjingtraktaten år 1842 en internationell stad där flera länder hade extraterritoriella rättigheter. Shanghai blev då den viktigaste finansiella staden och handelsstaden i fjärran östern. Kommunistiska partiet bildades i den franska koncessionen 1921. Efter att Shanghai år 1949 kommit under kommunistisk kontroll flyttade de flesta utländska företagen sin verksamhet till Hong Kong och Shanghai blev ett centrum för tung industri.

### Hong Kong och Shanghai konkurrerar

Hong Kong och Shanghai konkurrerar idag om att vara Kinas ekonomiska centrum. Hong Kong har fördelen att vara ett mer förutsägbart rättssystem med större expertis inom finansiella tjänster och affärstjänster. Shanghai har starkare länkar till Kinas inre och till centralregeringen och en starkare industriell och teknisk bas. Sedan Hong Kong blev en del av Kina år 1997 har Shanghai ökat sin betydelse som bank- och finansstad och som en viktig lokalisering för internationella företags regionala huvudkontor.

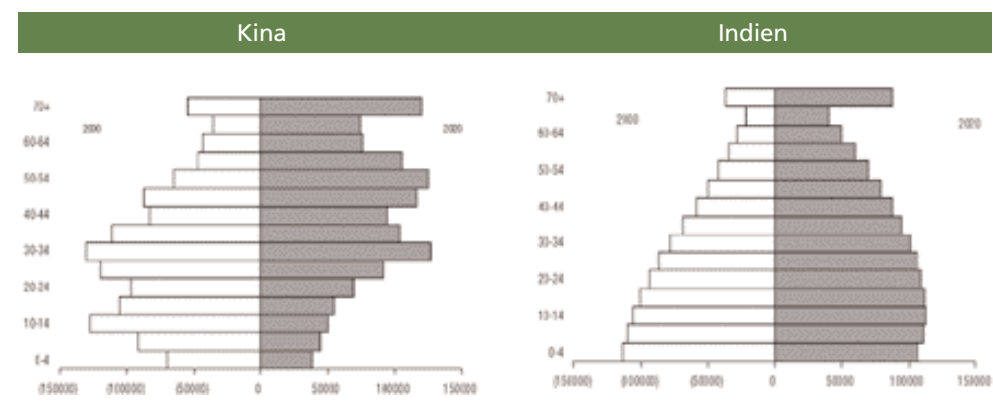
Under tidigt 1900-tal var som nämnts Shanghai Kinas viktigaste och mest kosmopolitiska stad. När Deng Xiaoping påbörjade ekonomiska reformer under 70-talet efter Maos död, valde han Guangdongprovinserna i söder för sitt experiment i kinesisk marknadsekonomi. Shenzhen som gränsar till Hong Kong blev Kinas första moderna stad. Det var först i början av 1990-talet som Shanghai fick chansen att återta sin position som internationell metropol.

### En åldrande befolkning

Kinas åldrande befolkning är ett hot mot den framtida utvecklingen. Det är en följd av det tidigare familjeplaneringsprogrammet. Ett annat hot är snabbt ökande

råvarupriser. Den urbaniserade kinesiska östkustens invånare tjänar ungefär sex gånger mer än befolkningen på den kinesiska landsbygden vilket leder till regionala spänningar. Kina är det mest ojämlika landet i Asien, nästan i klass med Brasilien. Av landets 31 fastlandsprovinser är det fem, Guangdong, Jiangsu, Shandong, Zhejiang och Hebei, som genererar mer än en tredjedel av Kinas BNP. Kinas högsta per capitainkomst finns i Shanghai som ligger på ungefär Sveriges nivå i köpkraftsparitet (Sverige USD 25271 PPP, Shanghai USD 24260 PPP och Singapore USD 23127 PPP). Kinas lägsta BNP per capita fanns i provinsen Guizhou (USD 1871 PPP) som befinner sig ungefär på Kambodjas nivå.<sup>3</sup>

Konsultföretaget Rand Corporation anser att den framtida energiförsörjningen, miljöförstörelsen och risken för pandemier kommer att leda till stora problem för Kina. Kinas och Indiens ekonomiska framgångar innebär emellertid att en miljard människor går från fattigdom till medelklass och det är ett utdragerande av fattigdom utan motsvarighet i världens historia.



Av ålderspyramiderna framgår att Kina rätt snart får en ökande åldrande befolkning och en minskning av befolkningen i arbetsför ålder, medan Indien kommer att ha en tillväxt i befolkningen i arbetsför ålder. Ålderspyramid 2000-2020.<sup>4</sup>

### Shanghai - en stad i världsklass

Shanghai är Kinas viktigaste hamnstad och ett centrum för teknik, handel, finans, logistik, information och kultur. Över 500 av världens största företag har etablerat sig i Yangtzedeltat och här finns också den största koncentrationen av svenska företags-etableringar i Kina. I januari 2005 fanns 146 svenska företag etablerade i området. Av dessa är ett femtiotal tillverkande.

Sedan Kina blev medlem av Världshandelsorganisationen, WTO, 2001 har staden blivit en ännu viktigare lokalisering för internationella företag på den kinesiska marknaden. Medlemskapet i WTO innebär att landet gjort viktiga åtaganden om marknadstillträde,

<sup>4</sup> Eklund, Klas, 2006-02-21. Draken och Elefanten: Världsekonomin nya motorer



immaterialrätt (skydd mot kopiering och annan stöld av intellektuell egendom), rätts-säkerhet, transparens och näringslivets deltagande i lagstiftningsprocessen. Skyddet för immateriella rättigheter är dock fortfarande bristfälligt. Även om det finns en bra juridisk bas tillämpas den sällan i praktiken.

Shanghai eftersträvar att bli en stad i världsklass för finans, handel, service och sjöfart. Dessa sektorer ska svara för fyra femtedelar av ekonomin. Industrin bör, anser man, utlokaliseras till de närliggande provinserna.

Kinas BNP ökar med knappt tio procent om året, medan Indiens ökar med 6-7 procent. Idag har Indien och Kinas ekonomier olika inriktning men kan förväntas bli mer lika i framtiden med ökade förädlingsvärden och en större tjänstesektor i båda ekonomierna. Idag kallas ofta Indien för världens kontor och Kina för världens fabrik. Både Kina och Indien har ett högt sparande och enorma valutaserver. De finansierar i stor utsträckning de amerikanska underskotten i bytesbalansen.

### En växande tjänsteekonomi

Den kinesiska exporten till Sverige är cirka 16 miljarder kronor per år och importen från Sverige drygt 17 miljarder kronor. Kina är Sveriges största handelspartner i Asien.

Kina ligger på cirka tionde plats bland världens tjänsteexportörer. Tidigare var importen av utrustning för telekommunikationer en stor del av den ökande svenska importen från Kina. Denna har emellertid minskat efter telekomkrisen. Andra stora importprodukter är kläder, sportartiklar, spel och leksaker. Kina har också en stor och växande konsumentmarknad, till exempel ökar antalet mobiltelefonanvändare med fem miljoner i månaden från dagens 200 miljoner. Kina tillverkar en tredjedel av världens mobiltelefoner och China Telecom är världens största mobiltelefonoperatör.

Export från Sverige som ökat snabbt är medicinska och farmaceutiska produkter, metallbearbetningsmaskiner, elektromedicinska instrument och apparater samt lastbilar och delar till motorfordon. Kina strävar att öka värdet i sina produkter genom en ökad satsning på deras kunskapsinnehåll.

Den aktuella revisionen av Kinas BNP visade att Kina också har en omfattande tjänstesektor. Revisionen visade att Kina antas ha en BNP som är 17 procent högre än man tidigare trott. Tjänstesektorn stod för 93 procent av denna höjning och står för 41 procent av BNP, medan industrin står för 43 procent och primärnäringarna för 13 procent. Antagligen är tjänstesektorns bidrag ändå undervärderat. Det gör att Kinas tjänstenärings är i nivå med Japans, Sydkoreas och Taiwans under motsvarande utvecklingskede. Tjänstesektorn skulle sannolikt vara ändå mer utvecklad om inte Kina hade olika administrativa hinder i vägen för dess utveckling och i stället stimulerade utländska investeringar inom sektorn.

Enligt LaSalle hör Shanghai till favoritstäderna för marknadsdrivna investeringar. Dåliga kunskaper i engelska är ett hinder för etablering av call centres, men inte för back office-funktioner, mjukvaruutveckling och FoU som har vuxit snabbt.

### Shanghai - centralpunkt i deltaregionen

Shanghai har en historia som går tillbaka 5 000 år. Staden blev ett administrativt centrum på 1300-talet och växte till en modern metropol på 1920- och 1930-talen med fyra internationellt administrerade stadsdelar (koncessioner), var och en med sitt eget administrativa och infrastrukturella system. En plan för Shanghai utvecklades på 1930-talet, då baserad på moderna planeringsprinciper, men med traditionella arkitekturformer. Mellan 1950 och 1990 byggdes relativt litet i Shanghai. Det som byggdes var satellitstäder och zoner för tung industri efter den sovjetiska modellen. Den öppnare politiken från 1990-talets början har gett staden nya möjligheter att planera. Det har skett genom ett antal planer som omfattar cirka 800 kvadratkilometer för skilda delar av staden och med plats för cirka 20 miljoner kvadratmeter byggyta per år.

Shanghai är en "stadsstat" med möjlighet att införliva omkringliggande territorier för sin tillväxt med den centrala regeringens godkännande. På den regionala nivån utvecklar Shanghai en politik för sin roll som centralpunkt i deltaregionen. Den består bland annat av utbyggnad av ett antal satellitstäder i tysk, italienska, skandinavisk och kinesisk stil.

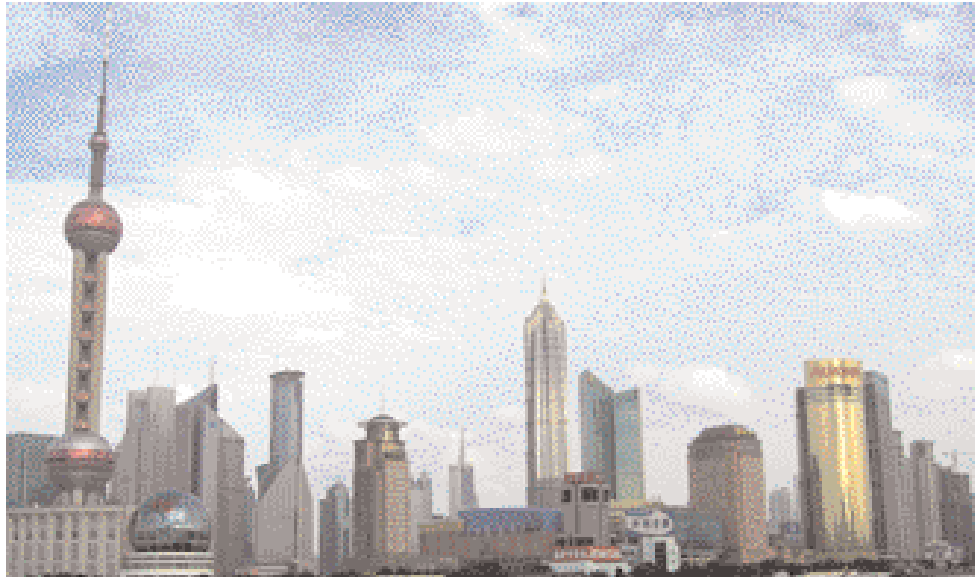
Det nyutvecklade stadsområdet Pudong har bara en tiondel av Shanghais befolkning, men står för en fjärdedel av stadens BRP (bruttoregionprodukt) och för nästan hälften av de utländska direktinvesteringarna. Fram till år 2003 hade stadsområdet dragit till sig över 20 miljarder USD i internationella investeringar.

*"Som en hägring reser sig den nya stadsdelen Pudong ur dimman på andra sidan floden Huangpo i Shanghai. Ännu för knappt nio år sedan låg här bara ett nedgången varvsområde med fallfärdiga magasin och gamla rostiga lyftkranar. Nu stiger skyskraporna mot höjden. "Österns Manhattan" växer fram, ett internationellt centrum för avancerad modern industri. Nära ett hundra av världens ledande transnationella företag har redan etablerat sig här – Siemens (järn, stål, tele), General Motors (producerar nu 100.000 Buick per år), många av de största amerikanska företagen inom kemi, biotech och informationsteknologi, liksom de japanska. Trettioen utländska banker och lika många utländska finansinstitut är i full verksamhet. Sex internationella rederier (hanterar 600.000 containers per år) finns redan på plats och före årets slut kommer pudongs internationella flygplats stå klar att ta hand om 20 miljoner passagerare per år. I nästa fas byggs kapaciteten ut till 70 miljoner.*

*Här finns också stora toppmoderna bostadskomplex med varuhus, restauranger och all tänkbar service för den nya internationella och inhemska eliten.*

*Från det högsta tv-tornet "The Orient Television Tower" som ser ut som en rymdraket just före nedräkningen, bort till "The Central Park" löper "The Century Boulevard", fem kilometer lång och hundra meter bred. Den nya tunnelbanan och två väldiga nya broar förbinder denna sköna nya värld och de gamla koloniala kvarteren vid The Bund och Nanjinggatan. Allt detta på knappt nio år! Tala om att lyfta sig i håret!"*

*Cecilia Lindqvist i Kinarapport 2/99*



Shanghai har flera viktiga industrizoner, bland annat Caohejings högteknologipark i centrala Shanghai, Waigaoqiao frihandelszon, Jiannquao exportzon och Zhangjiang högteknologipark i Pudong. Det finns också ett stort antal företagsområden i förorterna.<sup>6</sup>

Det finns en trend att industrizonerna blir allt mer specialiserade, exempelvis Shanghai Microelectronics Industrial Base och Shanghai International Automobile Town. Logistikparker såsom Pudong Airport Logistics Park har också blivit mer efterfrågade.

### Växande kommunikationsnät och...

Shanghai har fler än 1 000 busslinjer och tunnelbanan har för närvarande fem linjer. Fram till år 2010 skall ytterligare åtta tunnelbanelinjer byggas. Infrastrukturen har förbättrats genom broar över och tunnlar under Huangpu-floden och genom två nya tunnelbanelinjer. Tre järnvägar korsar varandra i Shanghai.

Mellan år 1990 och 2000 ökade gatulängden med 40 procent och antalet bilar fördubblades till drygt en miljon. Tunnelbanans kapacitet är 1,4 miljoner passagerare per dag och beräknas öka till 10 miljoner per dag 2020.

Världens första genomförda Maglevtågprojekt är en tre mil lång höghastighetslinje till Pudongs internationella flygplats från Long Yang Road tunnelbanestation. Resan på tre mil tar 7 minuter och 21 sekunder med en högsta hastighet på 430 km/t. Den andra flygplatsen heter Hongqiao. Kina har aviserat planer på att bygga egna Maglevtåg vilket väckt starka reaktioner hos Siemens som är den enda tillverkaren av magnetåg i dag.

<sup>5</sup> Pudongs skyline. [http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:Shanghai\\_day.jpg](http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:Shanghai_day.jpg)  
<sup>6</sup> Jones Lang Lasalle. Corporate Occupiers Guide. 2005

### ...satsar på att bli världens största containerhamn

Shanghai är världens tredje största containerhamn efter Hong Kong och Singapore. De existerande hamnarna är bara 7 meter djupa eftersom de grundas upp av avlagringar från Yangtze-floden, vilket gör att nya typer av containerfartyg, s.k. Postpanamax (för stora för Panamakanalen) inte kan docka alls. Med en ny hamn som fördubblar kapaciteten och som är 15 meter djup hoppas Shanghai bli störst i världen om några år.

Shanghai vill bland annat öka sin andel av transfermarknaden, som innebär att gods från mindre hamnar omlastas. Framför allt gäller det i konkurrens med Busan i Sydkorea och Hong Kong. Handeln inom Asien växer tre gånger snabbare än den globala handeln och Kina håller på att utvecklas till den viktigaste handelspartnern för de flesta asiatiska länder.

Shanghais nya containerhamn i Yangshan är belägen på en grupp små öar som förbinds med fastlandet med en 32 kilometer lång bro. Det är en av de längsta broarna över ett havsområde i världen. Hamnen administreras av Shanghai International Port Group. Yangshan ligger 85 kilometer från centrala Shanghai, vilket betyder att kunder i Shanghais västra förorter har flera timmars bilfärd till hamnen. Med det ökade avståndet ökar också konkurrensen med hamnen i Ningpo som utvidgas och får en ny vägförbindelse med Shanghai. Också vädret kan orsaka problem eftersom hamnen är exponerad för havsvindarna. Den nya hamnen beräknas kosta cirka 80 miljarder kronor.

### Stora investeringar i FoU

I början av 1980-talet inleddes en ny politik för vetenskap och teknik med fokus på ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft. Mellan åren 1993 och 2003 ökade Kinas FoU-utgifter med 24 procent om året i genomsnitt. FoU-utgifterna fördubblades således på mindre än fem år. Många forskare är utbildade i USA. Bara i Shanghai disputerade fler tekniker och naturvetare än i hela Sverige förra året. Kinas FoU är mer inriktad på utveckling än på forskning.

Forskningen i Kina står ofta inte på egna ben, utan agerar utifrån sin position som viktig marknad. Antalet forskare ökar med sju procent per år och antalet personer som tar grundexamen inom naturvetenskap och teknik är cirka 400 000 per år. I fråga om vetenskapliga publiceringar ligger Kina på sjätte plats i världen. Cirka 150 000 kineser har återvänt hem från jobb i andra länder. Antalet utländska FoU-anläggningar har ökat från 200 till 700 på en fyraårsperiod. Idag är Kina mest attraktivt i världen för utländska FoU-investeringar. Dessa riktas mot samma forskningsområden som i övriga världen som exempelvis IT, bioteknologi och nya material.

Forskningsökningen i svenska företag sker utomlands, framför allt i Kina, Indien och USA. Det blir allt vanligare för svenska företag att förlägga produktutveckling och produktanpassning till Kina. Delvis är det också ett krav för att få etablera sig i Kina. Ericsson, Sony Ericsson, ABB, AstraZeneca och Electrolux är exempel på svenska företag med FoU i Kina. Alla utom Sony Ericsson har FoU-enheter i Shanghai. IKEA planerar

att lägga ett designcentrum i Shanghai. Många företag har dessutom ett FoU-samarbete eller köper FoU-tjänster från kinesiska företag. Sverige var det tredje största EU-landet år 2004 när det gäller patent som godkännts av den kinesiska myndigheten för immateriella rättigheter.

Svenska forskare är bland de ledande när det gäller sampublicerade artiklar med kinesiska forskare. Efterfrågan på utländsk universitetsutbildning från Kina är hög. Varje år studerar minst 200 000 kineser utomlands. Sveriges akademiska institutioner är underrepresenterade på denna viktiga tjänstemarknad. För att överhuvudtaget kunna platsa på denna marknad måste svenska akademiska institutioner ha en hög internationell ranking.

Fyra svenska universitet fanns bland de 100 främsta i en ranking som genomfördes av Shanghais Jiao Tong universitet. Det räcker inte att ett enhetligt utbildningssystem införs i Europa för att konkurrera med andra europeiska universitet. När regelsystemet ändras så att det blir lättare för svenska universitet och högskolor att ta betalt av utländska studenter, så kommer det att visa sig vilken internationell konkurrenskraft svenska högskolor har. En bedömning är att Kina har förutsättningar att bli den stora internationella parten för svenska universitet och högskolor.

### Vänorter och svensk-kinesiska relationer

De flesta svenska storföretag har etablerat sig i Kina. Etableringarna domineras av stora företag inom industri med tillverkning. Investeringarna i Kina utgör cirka en femtedel av svenska direktinvesteringar i Asien. Kinas investeringar i Sverige har varit låga, men ökar sedan 2000-talets början. Det viktigaste skälet till att etablera sig i Kina har varit marknadens storlek och potential.<sup>7</sup> År 2004 hade svenska företag minst 33 000 anställda i Kina. Stora företag som H&M, IKEA, Electrolux och Ericsson köper och exporterar för omkring 50 miljarder kronor enligt en uppskattning. Enbart Tetra Pak säljer 1,5 miljarder förpackningar årligen i Kina.

Stockholmsrelaterade företag i Yangtzedeltat är bland många andra AstraZeneca (Wuxi), Atlas Copco (Pudong och Wuxi), Ericsson (Jiangsu), Alfa Laval (Kunshan), Oriflame och IKEA. Sweden-China Trade Council fungerar som en plattform för svenska intressenter i Kina.

Sedan mitten av 80-talet har Göteborg utvecklat en vänortsrelation med Shanghai och Shanghais stad har öppnat ett investeringskontor i Göteborg. Ostindiefararen Göteborg kommer att besöka Kanton och Shanghai under hösten 2006.

Uppsala läns kontakter finns framför allt i Shanghai-regionen. Länsstyrelsen i Uppsala har exempelvis samarbetsavtal med Zhejiangprovinsen och Uppsala stad har avtal med den gamla kejsarstaden Nanjing. Länsstyrelsen och kommunen har ett gemensamt avtal med exportrådet i Shanghai. Uppsala Universitet har avtal med kinesiska universitet, framför allt inom humaniora och samhällsvetenskap.

Sigtuna har en vänortsförbindelse med Luodian New Town i Shanghai. Denna har byggts upp med Siguna som förebild och med SWECO inblandat.

Chalmers, KTH och Karolinska Institutet gör gemensam sak i ett forskningssamarbete inom medicin, naturvetenskap och teknik i Kina. Universiteten har under år 2005 öppnat två campus, Sino-Swedish Centre at Peking University samt Sino-Swedish Campus at Fudan University i Shanghai. Dessa ska fungera som en plattform i Kina och den asiatiska regionen, för såväl marknadsföring av de tre universitetens utbildning och forskning som för kommersialisering av forskningsresultat. KTH och Handelshögskolan anordnade en Sweden Day på Fudan University år 2004.

KTH har fem forskningscenter i Kina tillsammans med kinesiska akademiska institutioner. Dessa centrum omsätter omkring 100 miljoner kronor. I oktober invigdes ett Joint Research Center for Industrial Ecology i Shandong. Detta gemensamma forskningscentrum mellan KTH och Shandong University är ett nav för samarbete inom miljö- och energiområdet.

KTH har ett gemensamt centrum med Zhejiang för forskning inom fonetik. Kineser som utbildats vid KTH är viktiga nätverk i Kina.

Karolinska Institutet har samarbetsavtal med ett antal kinesiska universitet och hade år 2005 omkring 100 doktorander från Kina. EF och Worldlink Education är exempel på svenska företag som bedriver språkundervisning i Kina. Även Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA har avtal med kinesiska akademien.

China Europe International Business School i Pudong förlade ett EURO-China Forum till Stockholm 2004 i samarbete med Länsstyrelsen, Stockholms Universitet, Karolinska Institutet, KTH, Europeiska Kommissionen och Utrikesdepartementet.

<sup>7</sup> ITPS. Konkurrenten från Kina. Stockholm 2005.

## SAO PAULO



### **Brasilien, en av världens tio största ekonomier**

Brasilien har 40 procent av Sydamerikas landareal, 50 procent av dess befolkning (186 miljoner) och 50 procent av dess ekonomiska omsättning. Det är världens femte största land och en av världens tio största ekonomier. Över 80 procent av befolkningen bor i städer. Brasilien gränsar till alla sydamerikanska länder utom Chile och Ekvador.

Brasilien ingår i Mercosur, som är världens näst största gemensamma marknad.

I Mercosur ingår Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay. Dessa har ett samarbete av lösare karaktär med Bolivia, Chile, Peru, Colombia, Ekvador och Venezuela som alla utom Chile har ett eget handelsavtal, den Andiska Gemenskapen.

Brasilien har 26 delstater och ett federalt distrikt, Brasilia, som blev huvudstad år 1960.

8 © Kartcentrum 08-687 98 00

De två dominerande städerna är Sao Paulo och Rio de Janeiro. Sao Paulo är huvudstad i delstaten med samma namn. Delstaten består av 15 regioner. Sao Pauloregionen har cirka 20 miljoner invånare och staden Sao Paulo har 11 miljoner invånare, vilket gör den till den största staden i Sydamerika.



Sao Paulo är en mångkulturell stad med starka italienska, portugisiska, tyska, arabiska och japanska influenser. Sao Paulo är som Brasilien i övrigt, känd för sin fotboll och sin Samba och Bossa Nova. Sao Paulo har två stora konstmuseer, MASP och Pinacoteca do Estado, en känd symfoniorkester och en Formula 1-bana (Interlagos).

### Sao Paulo - Brasiliens ekonomiska hjärta

Delstaten Sao Paulo är Brasiliens ekonomiska hjärta. Den producerar över en tredjedel av Brasiliens BNP, 40 procent av de federala skatteintäkterna och ungefär lika mycket av industriproduktionen (ner från 55 procent för ett tiotal år sedan). Sao Paulo har i stället vidgat sin roll som centrum för finans och handel med de flesta av Brasiliens banker samt företag inom telekommunikation, teknologi och media.

Sao Paulo är Latinamerikas viktigaste finanscentrum med omfattande bankverksamhet, konsultverksamhet och den största börsen (Bovespa).

9 <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image>

Sao Paulo har en omfattande biltillverkning med bland annat General Motors, Ford, Volkswagen och Scania. Sao Paulo har också en omfattande flyg- och rymdindustri med ett femtiotal företag och cirka 13 000 anställda som utvecklats kring Embraer samt ett teknologiskt centrum.

Sao Paulo är landets största destination för affärsturister med bland annat fler än 70 procent av de större mässorna och kongresserna i Brasilien. Bara Rio de Janeiro har fler utländska turister, men då med en övervikt av rekreationsresenärer. Fyra av fem utländska besökare till Sao Paulo är européer och kommer i affärer.

Enligt mäklarföretaget LaSalle hör Sao Paulo till toppstäderna för internationella investeringar där tillgång till och kompetens hos arbetskraften är lika viktigt som kostnaderna.

### Stora infrastrukturella problem

Sao Paulo har vuxit snabbt och oorganiserat vilket har lett till stora trafikproblem. Det råder brist på större vägar och grönområden, luftföroreningarna är höga och översvämningar är vanliga.

Sao Paulo har de flesta arbetstillfällena och det mesta av infrastrukturen och upplevelsenäringen är koncentrerad till centrum, medan den fattiga befolkningen finns i periferin. Staden har extrema ojämlikheter. Det mest gynnade distriktet är på Spaniens ekonomiska nivå och det fattigaste under världens fattigaste land, Sierra Leones, nivå. Omkring 1,5 miljoner människor bor i s.k. favelas. Detta har gjort att många företag har lokaliserat sin verksamhet utanför staden, men inom delstaten.

Staden har också en hög brottnivå med mord, rån och kidnappningar. Många s.k. paulistanos bor i slutna och bevakade bostadsområden. Eliten använder helikopter för att förflytta sig och Sao Paulo konkurrerar med Tokyo och New York om att vara helikopter tätast i världen. Många i eliten går samman i kooperativ.

Sao Paulo genomkorsas av flera av Brasiliens viktigaste motorvägar. Järnvägarna är gamla och byggdes ursprungligen för att transportera kaffe till Santos. Huvuddelen av kollektivresandet sker med buss. Det finns också en tunnelbana samt pendeltåg.

Det finns tre stora flygplatser i metropolregionen, Guarulhos (internationell), Congonhas och Campo de Marte (huvudsakligen affärsflyg).

### Forskning inom bland annat nanoteknologi, IT - och flygteknologi

Det viktigaste universitetet är Sao Paulo-universitetet med cirka 40 000 studenter. Det är Brasiliens största universitet för forskning och utbildning. Det har fem campus, varav ett i Sao Paulo och fem i regionen. UNEP är ett delstatsuniversitet som bedriver verksamhet i de flesta större städer i regionen. Unifesp är en medicinsk högskola med campus i Sao Paulo och Santos. Sao Paulo har också ett flertal privata universitet.

Sao Paulo bygger fem forskningsparker inriktade på nanoteknologi och nya material. Staden Campinas är inriktad på informations- och kommunikationsteknologi. Sao

Jose dos Campos koncentrerar sig på flygteknologi och petrokemi och Ribeirau Preto fokuserar på bioteknik.

FoU-stöd för näringslivet bedrivs genom universiteten. Det teknologiska forskningsinstitutet (IPT) och institutet för energi- och atomforskning (IPEN) är internationellt erkända forskningsmiljöer.

### De svenska industriföretagen på plats sedan länge

Ericsson levererade den första telefonväxeln till Brasilien år 1891. Johnsonlinjen startade linjetrafik mellan Sverige och Brasilien 1908. ASEA levererade elektrisk utrustning till kabelspårvägen i Rio de Janeiro 1912 och AGA och SKF var 1915 de två första svenska företagen med egen verksamhet i Brasilien.<sup>10</sup>

Exporten av exempelvis lastbilar och busschassier från svenska företag i Brasilien till tredje land ökar snabbt. För Wallenbergsföretagen är traditionen mer än sekellång i Brasilien.

Där finns Scania, AstraZeneca, SKF, Sandvik, ABB och Ericsson. Enligt Jacob Wallenberg är Sao Paulo redan gruppens främsta produktionsbas i världen. Andra svenska företag är Alfa Laval, Atlas Copco, Autoliv, Pharmacia Upjohn, Telia, Tetrapak och Electrolux.

Handelskammarens årliga undersökning visar att de 170 svenskrelaterade företagen i Brasilien år 2000 hade totalt 28 600 anställda och en omsättning på 5 100 miljoner dollar (alltså mer än 50 miljarder kronor).



<sup>10</sup> [http://www.swedcham.com.br/brazil\\_info.asp](http://www.swedcham.com.br/brazil_info.asp)

<sup>11</sup> <http://www.fotosedm.hpg.ig.com.br>

## BANGALORE



### Indien, 28 delstater, 7 territorier och 35 miljöstäder

Indien sträcker sig, precis som Kina, över en hel kontinent och har över 1,1 miljarder människor. Stadsbefolkningen utgör knappt en tredjedel av Indiens befolkning. Indien kommer framöver att ha en stor ökning av befolkningen i arbetsför ålder. Andelen äldre kommer också att öka kraftigt. Tjänster står för hälften av Indiens BNP och jordbruk och industri för vardera omkring en fjärdedel. Jordbruket står för sextio procent av sysselsättningen. Fram till ett ekonomiskt systemskifte år 1991, då den nya ekonomiska politiken (NEP) infördes, präglades Indien av planekonomi. Indiens BNP per capita i köpkraftspariteter (PPP) är knappt hälften av Kinas.

Indien har 28 delstater och sju territorier inkluderande det nationella territoriet New Delhi. Indiens 28 delstater har långtgående egna befogenheter i det som kallas världens största demokrati. Indien har även fler tidningar än någon annan nation. Det finns fler än 5 600 dagstidningar och fler än 46 000 mer sporadiskt utkommande tidningar.

Indien har 35 städer med över en miljon invånare. Störst är staden Bombay som numera kallas Mumbai med 16,4 miljoner, Kolkata (Calcutta) med 13,2 miljoner, New Delhi med 12,8 miljoner och Chennai (Madras) med 6,4 miljoner invånare.

Faktorer bakom de internationella direktinvesteringarna i Indien är bland annat den

<sup>12</sup> © Kartcentrum 08-687 98 00

högt utbildade arbetskraften, den legala infrastrukturen, transparens, kulturellt släktskap, engelska språket och tillgång till ledartalanger.

Indien ses i ökad utsträckning som ett FoU-nav. Motorn bakom Indiens ekonomiska utveckling har varit tjänster, medan Kinas utveckling i mycket har varit driven av industrin. Indien har under senare år haft en jämnare ekonomisk utveckling än tidigare då den varierade med monsunens påverkan på jordbruket. Den nya ekonomiska politiken är fast etablerad.

### **Bangalore, den kosmopolitiska staden**

Bangalore är huvudstad och den största staden i den indiska delstaten Karnataka. Bangalore är Indiens femte största stad med 6,5 miljoner invånare och är belägen på Deccan-platån, som har en genomsnittlig höjd över havet på 920 meter. Det gör att staden har ett behagligt klimat året runt. Bangalore är känt som Indiens trädgårdsstad och tidigare som pensionärernas paradys. Näringslivsutvecklingen med många internationella företag har lett till att Bangalore blivit en mycket kosmopolitisk stad, vilket skiljer den från många andra indiska städer.

Bangalore är en stor kongressdestination i Indien och har också en omfattande mässverksamhet.



13 [www.flickr.com/photos/kplawer/17737842/](http://www.flickr.com/photos/kplawer/17737842/)

### **En växande konsumentmarknad**

År 2004 exporterade Indien för 72 miljarder USD och importerade för 94 miljarder USD. År 2003 uppgick Sveriges export till Indien till drygt 7 miljarder SEK och importen var drygt två miljarder SEK. Det var en dramatisk ökning sedan 1999, då exporten omfattade knappt två miljarder SEK och importen cirka 1,5 miljarder SEK.

Indien svarar idag för knappt 1 procent av Sveriges samlade export, jämfört med 0,5 procent för några år sedan och är Sveriges tredje största handelspartner i Asien. De huvudsakliga exportvarorna är verkstadsprodukter, främst maskiner och apparater. Telekommunikationsutrustning bidrar också med en stor del av exportintäkterna. Importen från Indien består huvudsakligen av garn, vävnader, sänglinne, mattor och kläder. Liksom i Kina sker en successiv klättring upp i förädlingskedjan. Indien är också en viktig konsumentmarknad. Indien har exempelvis drygt 40 miljoner mobiltelefonanvändare jämfört med Sveriges drygt 8 miljoner.

Ett större frihandelsområde diskuteras i området kring Indiska Oceanen och Stilla Havet som skulle omfatta Australien, ASEAN-länderna, Indien, Pakistan, Thailand, Nya Zeeland och Gulf-länderna. Indien ingår liksom Kina i G20-gruppen i förhandlingarna i WTO: s Doharunda.

World Economic Forum har definierat byråkrati, korruption, restriktiv arbetsrätt samt en otillräcklig infrastruktur som de fyra viktigaste problemen för utländska investerare i Indien. Det sägs: "Vi ärvde byråkratin från engelsmännen, sen har vi ägnat åt att förfina den varje dag." Den restriktiva arbetsrätten gäller dock inte den viktiga tjänstesektorn.

### **Attraktivitet för investeringar**

Bangalore har 6,5 miljoner invånare och är centrum för Indiens export av IT-tjänster och call-servicetjänster. Staden är också centrum för Indiens textlexport och flygplansindustri. Staden har en mycket snabb tillväxt och har en omfattande återinflyttning av kompetenta indier från utlandet. Mellan år 2001 och år 2004 återvände 25 000 yrkesarbetande indier.

Konsultföretaget Kearneys placerar Indien som nummer tre bland världens mest attraktiva investeringsländer. Det kan upplevas som en paradox att vi i Sverige håller på att lägga ut kontoren till Indien, medan vi är rädda för att liberalisera tjänstehandeln inom Europa.

## IT - största ekonomiska klustret

Efter Indiens oberoende år 1947 utvecklades Bangalore till ett nav för tung industri. De senaste decennierna har särskilt IT-industrin vuxit och i staden finns ungefär en tredjedel av Indiens IT-expert och cirka 1 500 IT-företag. Indiens IT-industrin har vuxit med cirka 40 procent om året under nittioalet. Fler än två tredjedelar av företagen i Bangalore är indiska. Tillväxten har varit exportdriven. Mjukvaror utgör 65 procent av IT-industrin. Antalet människor som arbetar inom IT med hård- och mjukvara och export av affärstjänster i Indien beräknas öka från dagens cirka 700 000 till omkring 2,3 miljoner 2010. Företagen inom sektorn beräknas vid den tiden behöva omkring 14 miljoner kvadratmeter kontorsyta i Bangalore, Mumbai och Delhi och i mindre centra som Pune, Hyderabad och Chennai (Madras).

Introduktionen av Software Technology Parks i början av 1990-talet tillgodosåg behovet av infrastruktur och administrativt stöd för export i Indien. De ger mjukvaruföretag fem års skattebefrielse och garanterad tillgång till bredbandslänkar via satellit och tillförlitlig försörjning med elektricitet. Den ekonomiska liberaliseringsprocessen startade ungefär samtidigt (1991).

Konkurrensen inom IT-sektorn har förändrats dramatiskt under senare decennier. Den ursprungliga integrerade företagsstrukturen, där det mesta skedde inom företagets väggar, har ersatts av ökad specialisering inom företagen. Många företag inriktar sig på ett segment i värdekedjan. Antalet aktörer inom IT-industrin har därmed ökat dramatiskt. Denna utveckling öppnade möjligheter för producenter långt borta från etablerade teknologicentra att etablera sig som lågkostnadsproducenter.

Den tidigare avtappningen av högutbildade till etablerade teknikcentra har väntats så att begåvade immigranter återvänder, för längre eller kortare tid, till sina hemländer. De har med sig kunskaper om teknologi, företagsledning och internationell marknadskunskap till den inhemska marknaden. Silicon Valley i San Franciscos Bay Area har över 30 000 indiska immigranter inom sin IT-industrin, många utbildade vid indiska tekniska högskolor. De flesta av återvändarna arbetar inom multinationella företag, de mest framgångsrika med löner som är väl jämförbara med dem i väst. Det är en av faktorerna bakom Indiens (även Singapores och Shanghais) snabba utveckling inom kunskapsintensiva näringar även om huvuddelen av verksamheten är rutinbetonad och baserar sig på kostnadsfördelar.

Enligt LaSalle hör Bangalore till toppstäderna för kostnadsdrivna lokaliseringar.

Många internationella företag – speciellt inom IT hård- och mjukvara finns i Bangalore. Många av dessa är lokaliserade till Electronics City och Whitefield i Bangalores periferi.

## Bioteknik, film och högteknologi

Bioteknologi är också en snabbt växande sektor i Bangalore med ett hundratal av Indiens cirka 250 bioteknologiföretag. Bangalore har en filmindustri som producerar ett 80-tal filmer varje år. Cirka fem miljoner indier arbetar i film- och reklamindustrin. I Bangalore finns mer än 1 500 företag inom den högteknologiska sektorn.

Marknadsledande internationella jättar som Intel, Motorola, Hewlett-Packard, Texas Instruments och IBM är etablerade där. Bangalore är också centrum för företag inom försvars- och rymdindustrierna. De mest kända indiska företagen är Infosys Technologies och Wipro.

## Stora infrastrukturella problem

Bangalores utvecklingsmyndighet (Bangalore Development Authority) planerar för och finansierar utveckling av metropolregionens 1 279 kvadratkilometer stora territorium. Knappt hälften av territoriet är urbaniserat och resten befinner sig under urbaniseringstryck. För att hindra en oplanerad tillväxt av staden har ett grönt bälte införts. Utmaningen är att få en bättre avvägning mellan tillväxt och möjligheterna att förse staden med infrastruktur och bostäder.

Utanför staden ligger flera s.k. "Electronic Cities" där tusentals personer arbetar med systemtestning, hotellbokningar och järnvägsupplysningar åt multinationella bolag och organisationer.<sup>15</sup> Företagens campusliknade anläggningar påminner om de amerikanska företagens i områden som Silicon Valley och Boston.

Indiens fysiska infrastruktur såsom vägar, järnvägar och flygplatser anses allmänt vara en katastrof. Bangalores snabba utveckling har lett till stora infrastrukturproblem. Staden har överväldigats av befolkningstillväxt, och bristande reglering har lett till att bland annat trafik och dränering inte håller en acceptabel standard. Under 2005 hotade Bangalore Forum for IT, som består av 18 multinationella IT-företag, att boj-



15 Västsvenska Industri- och Handelskammaren  
16 <http://www.flickr.com/photos/kplawer/17737842/>



kotta Bangalore på grund av de stora infrastrukturproblemen. Karnatakas nyligen valda regering har därför antagit en ambitiös plan för att uppgradera sin infrastruktur, men ibland kan det vara långt från plan till handling.

Arbetet med en ny internationell flygplats påbörjades år 2005 i Devanhalli, tre mil från Bangalore. Idag är antalet direkta internationella linjer begränsade. Bangalore planerar även att bygga en tunnelbana.

### Hög utbildning och prestigefulla universitet

I Bangalore finns det prestigefulla Indian Institute of Science samt the Indian Institute of Management, the National Law School of India University, Bangalore Medical College, St. John's Medical College och the National Institute of Mental Health and Neuro Sciences. Bangalore har världens största antal ingenjörsskolor. Indiens viktigaste rymdforskningsorganisation, Indian Space Research Organisation, ISRO finns i Bangalore.

### Relationer mellan Indien och Sverige

År 1903 levererade Ericsson manuella telefonväxlar till Indiens regering. Det var början till ett mer än hundraårigt samarbete kring Indiens telekomutveckling. I mitten av 1900-talet startade ett större antal svenska företag verksamhet i Indien, företag som idag heter bland annat SKF, Alfa Laval, Atlas Copco och ABB.<sup>17</sup>

Svenska företag representerade i Bangalore är bland andra ABB, AstraZeneca, Volvo, Telelogic och Autoliv. Exportrådet har en representant i Bangalore. Sweden-India Business Council fungerar som plattform för samarbete mellan svenska företag.

Indien har drygt 7 miljoner universitetsstudenter att jämföras med Sveriges drygt 300 000 studenter. Samarbetet mellan svenska och indiska universitet liknar det internationella samarbete som förekommer inom Europa. Indier talar ofta bättre engelska än svenskar, vilket underlättar i kommunikationen mellan akademier och institutioner. Indiska akademiska institutioner håller mycket hög standard och i Indien finns också många fler privata alternativ. Indian Institute of Science har 75-100 sökande per plats, medan KTH har 3-4 sökande per plats. Högt utbildade indier är ändå en liten minoritet av befolkningen. En av de viktigaste orsakerna till etablering i Indien är arbetskraftens höga kompetens.

<sup>17</sup> Sweden-India Business Guide 2005-2006

## SINGAPORE



### Singapore - en knutpunkt i Sydostasien

Republiken Singapore är en stadsstat på en ö och det minsta landet i Sydostasien. Singapore är lokaliserat mellan Malaysia och Indonesien vid den smalaste delen av Malackasundet drygt 10 mil norr om ekvatorn. Staden består av en större ö och ett femtiotal mindre. Singapore har 4,4 miljoner invånare. Det är det näst mest tätbefolkade landet i världen. Mer än tre fjärdedelar av befolkningen är kinesisk, men malajer och indier är två stora minoriteter. De viktigaste religionerna är taoism, buddism, islam och kristendom. Nära en femtedel av befolkningen är utländska medborgare. Officiella språk är engelska, mandarin, malayiska och tamilska. Singapore är ett litet, helt urbaniserat och ett rikt land.

Singapore är också känt för sin konservatism och sin hårda statliga kontroll. Singapore är också ledande i Sydostasien inom digital kommunikation. Singapores press är hårt reglerad. Singapores press är hårt reglerad och censur är vanligt förekommande. Tillgängligheten till Internet är reglerad och det är förbjudet för privatpersoner att äga satellitmottagare. 84 procent av invånarna bor i offentligt ägda hus.

Singapore har fungerat som knutpunkt för Sydostasiens handel i över hundra år. Staden har en djup naturlig hamn som ligger på de marina handelsvägarna mellan Ostasien och Europa. På 1950-talet hade Singapore fortfarande en smal ekonomisk bas. Efter frigörelsen från Storbritannien och brytningen med Malaysia och norra Borneo år 1965 startade landet ett industrialiseringsprogram som byggde på lokalisering av exportorienterade utländska företag. Handeln med Japan och USA ökade snabbt, speciellt när Singapore blev viktigt som logistikcentrum för USA under kriget med Vietnam.

Singapore blev en av de "Asiatiska tigrarna" tillsammans med Hong Kong, Sydkorea

<sup>18</sup> © Kartcentrum 08-687 98 00

och Taiwan. Det finns få stater som så snabbt har passerat genom olika faser av ekonomisk utveckling som Singapore.

Turism är en av Singapores viktigaste näringsgrenar med nio miljoner besökare år 2005. De flesta besökarna kommer från Asien.

### En av de "Asiatiska tigrarna"

Singapore har en högt utvecklad marknadsekonomi med staten som en viktig aktör och maktfaktor. Singapore har en av världens högsta BNP per capita med USD 21 500, vilket är i nivå med Nordamerika och Europa. Singapore saknar naturresurser och har en relativt hög lönenivå. Framgångarna beror på dess roll som knutpunkt i Sydostasien. Singapore står för nästan hälften av den regionala handeln i området.

Singapore har genomgått åtminstone fyra utvecklingsstadier:

- En hamnekonomi med låga förädlingsvärden.
- Industrialisering baserad på låga löner, en låg utbildningsnivå och en starkt motiverad arbetskraft.
- Kunskapsintensiv industri och baserad på hög utbildningsnivå inom tekniska discipliner.
- Ett skifte till tjänstesektorn med kommersiella tjänster för hela Sydostasien.

Singapore var en av världens fem största mottagare av utländska direktinvesteringar under perioden fram till mitten av 1990-talet. I början av 1990-talet stod utlandsägda företag för två tredjedelar av produktionen i och exporten från Singapore. Det starka utlandsberoendet förklaras bland annat av att stadens hemmamarknad är liten. De viktigaste källorna för utländska direktinvesteringar är USA, Japan och Europa. Singapore har ett växande antal frihandelsöverenskommelser med viktiga länder och är också en medlem av ASEAN som bildades år 1967 med Brunei, Indonesien, Malaysia, Filippinerna och Thailand som medlemmar utöver Singapore.

Sydostasien är en heterogen ekonomisk region. Singapores utveckling bygger till en del på en arbetsfördelning med grannländerna. Den regionala konkurrensen ökar dock mellan städer i Sydostasien med bland annat Kuala Lumpur i Malaysia som en viktig uppstickare.

Singapore är ett av Asiens och världens viktiga finanscentrum, bland annat genom sitt läge i tidszonen mellan Europa, Nordamerika och Asien.

Sedan 1980-talet har Singapore medvetet försökt minska beroendet av tillverkningsindustrin. Ambitionen har varit att bygga på funktionen som kontroll- och beslutscentrum för affärslivet. För att förstärka den ekonomiska utvecklingen i området och för att vidga den funktionella regionen har det gjorts överenskommelser mellan Johorregionen i Malaysia och Batamön i Indonesien. Genom överenskommelserna kan de dra nytta av grannregionernas råvarutillgångar och arbetskraft för industrin, medan Singapore står för företagsledning och tekniska kunskaper. Singapore har dock fortfarande en ledarposition inom fartygs- och flygplansreparationer, oljeraffinering

och petrokemi förutom styrkorna inom elektronik, verkstad, kemi och bioteknik.

Tjänster utgjorde år 2004 cirka tre fjärdedelar av bruttonationalprodukten med styrkor inom finans, informationsteknologi, kommunikationer och logistik, digitala medier och turism. Industrins andel av BNP har fallit sedan 1990-talets början. Traditionellt har elektroniska produkter svarat för en stor andel av industriproduktionen, beroendet har minskat delvis på grund av ökad konkurrens från Kina och Indien. Singapores biomedicinska och farmaceutiska industrier växer genom en medveten nationell satsning. Enligt World Economic Forum är Singapore världens mest konkurrenskraftiga land inom IT-teknologi.



### Ambitiösa program för att öka Singapores attraktivitet

Sedan 1960-talet har Singapores planering utgått från ett antal utmaningar. Den viktigaste har varit bristen på byggbar mark. En annan utmaning har varit behovet att planera för stark ekonomisk utveckling relaterat till Singapores roll som globalt transportnav och viktig besöksdestination. Singapores planering har varit mycket centraliserad med the Urban Redevelopment Authority som viktigaste aktör.

Bostadsbyggandet drevs först av bostadsbristen på 1950- och 1960-talen. Då bildades the Housing and Development Board med the Central Provident Fund som offentlig bostadsfinansiär. Senare har också privata investeringar i bostäder blivit tillåtna.

Central Provident Fund är Singapores offentliga nationella plan för sparande och är den viktigaste välfärdsaktören. Fyrtio procent av bruttolönen för anställda under 55 år avsätts till fonden och avsättningarna delas lika mellan arbetsgivare och anställda. Singaporeanerna använder fonden för att köpa bostäder i allmännyttan och för att betala för sjukvård och pension.

Staten har under de senaste decennierna genomfört ett ambitiöst program för att höja utbildningsnivån, höjt minimilönerna för att förmå näringslivet att öka arbetsproduktiviteten och kunskapsinnehållet i varor och tjänster, investerat och gjort staden mer attraktiv för internationella företag och ökat bostadsbyggandet.

Idag koncentreras investeringarna på bostäder, rekreation, utbildning, shopping och

19 <http://de.wikipedia.org/wiki/Malaysia> Hibiskus, Malaysias nationalblomma

det kulturella klimatet för att öka attraktiviteten för internationella företags anställda. Singapore använder en tredjedel av sina begränsade markresurser för att bevara den naturliga miljön.

### Strategiskt beläget till sjöss, på land och i luften

Singapore är ett viktigt transportnav i Sydostasien, strategiskt beläget på handelsvägarna till sjöss, på land och i luften. Singapores hamn är världens näst största containerhamn. Cirka 400 fartygsrutter knyter Singapore till 700 hamnar i 130 länder. Hamnen har tre huvuddelar för olika typer av last. Det finns fem hamnterminaler och cirka femton kilometer kaj. Hamnen har sju frihandelszoner, sex för fartygsfrakt och en för flygfrakt. Fler än 3 000 fartyg är registrerade i Singapore som har den femtonde största fartygsflottan i världen.

Singapore är också ett viktigt nav för flygtrafiken. Staden har tio flygplatser, de flesta för militär användning. Det är en viktig övernattningspunkt på den s.k. kängururutten mellan Australien och Europa. Singapores Changi flygplats är en av de fem största flygplatserna i Asien med cirka 30 miljoner passagerare per år. Changi rankas som en av världens bästa flygplatser och Singapore Airlines som ett av världens bästa flygbolag. Privata flygbolag är bland annat Silkair, Tiger och ValuAir. Changi har över 3 000 förbindelser i veckan till 140 destinationer i nästan 50 länder. En tredje terminal öppnas under 2006 och ökar kapaciteten till 64 miljoner passagerare per år. Seletar Airport hanterar också kommersiell trafik.

Singapore har ett välutvecklat vägsystem. Expressvägar utgör de viktigaste transportkorridorerna på ön. Singapore försöker minska bilresandet och utöka kollektivresandet bland annat genom vägtullar.

Singapores kollektivtrafiksystem drivs av SMRT Corporation och består av tunnelbana, light rail, bussar och taxi. Tre tunnelbanelinjer är klara och fler skall byggas. Systemet har 16 stationer under mark och 34 stationer ovan mark. Staden har också byggt ut the Bukit Panjang Light Rail Transit System, länkat till tunnelbanan. Det är helautomatiskt och betjänar 14 stationer. Biljettsystemet utnyttjar smarta kort som gäller på hela kollektivtrafiksystemet.

Singapore har bara 23 kilometer järnväg som drivs av Malaysian Railways och som tekniskt sett befinner sig på Malaysiskt territorium. Linjen förbinder Singapores Keppelstation tre gånger dagligen via en broförbindelse med Malaysia och dess huvudstad Kuala Lumpur. Därifrån går också förstaklasståg till Chang Mai och Bangkok.

### Staten satsar på FoU

FoU:s andel av BNP i Singapore är 2,2 procent. Universitet från Nordamerika, Europa och Australien stimuleras att etablera sig i Singapore. Singapores demokratiska underskott är dock ett hinder för en sådan utveckling.

Regeringen har beslutat att mer än fördubbla anslaget till FoU. Ett rådgivande Research Innovation and Enterprise Council har skapats med premiärministern som

ordförande och en ny National Research Foundation har skapats för att sköta fördelningen av forskningsmedel.

Bland de akademiska institutionerna finns bland annat Singapore Polytechnic, the Institute of Technical Education samt två offentliga universitet; the National University of Singapore och Nanyang Technical University. Singapore Management University drivs privat. Över hälften av företagen inom elektronik bedriver FoU i Singapore.

Det finns också ett stort antal forskningsparker, exempelvis Singapore Science Park, International Business Park och Changi Business Park.



### En knutpunkt även för svenska företag

Det finns ett hundratal svenska företag i Singapore, bland andra ABB, Alfa Laval, Atlas Copco, Electrolux, IKEA, NCC, Nordea, Sandvik, SAS, SEB, SKF, Sony Ericsson, Svenska Handelsbanken, Telelogic, Tetra Pak, Volvo.

I Singapore finns en svensk företagarförening, Swedish Business Association of Singapore med cirka 130 medlemmar. Svenskkolonin är på cirka 1 200 personer. De flesta svenska företagen i Singapore använder staden som port till en större region, i flera fall för hela Asien. Bara ett fåtal har tillverkning där. Bankerna SEB, SHB och Nordea finns representerade. IKEA har ett varuhus och Tetra Pak sin största fabrik i världen i Singapore. Sverige och Singapore har ett relativt omfattande försvars- och materialsamarbete.

20 <http://images.visitsingapore.com> Singapore Tourism Board (STB)

## DUBLIN



### Det irländska undret

Den irländska fristaten bildades år 1921, medan Nordirland förblev en del av det brittiska riket. Irland lämnade samväldet år 1949 och blev republik. Sedan republiken Irland blev medlem i EG 1973 har Irland varit en av de snabbast växande ekonomierna i västvärlden. Enbart under 1990-talet skedde en snabb ekonomisk tillväxt med en fördubbling av BNP. Irland har således gått från att i huvudsak ha varit baserad på

21 © Kartcentrum 08-687 98 00

jordbruk och industri till att bli baserad på högteknologi och tjänster. Irland har stora utländska investeringar och en ung och växande befolkning vilket har gynnat utvecklingen och gjort landet extremt exportberoende. En annan orsak är den gemensamma EU-marknaden och de stora EU-bidragen. De utländska företagen står för 90 procent av industriexporten.

Dublin är huvudstad och den största staden i republiken Irland. Den är belägen vid mynningen av floden Liffey mitt på Irlands östra kust. Dublinregionen med staden (cirka 500 000) och dess förorter har strax över en miljon invånare. Metropolregionen har cirka 1,5 miljoner invånare. Metropolregionen Dublin har 42 procent av republiken Irlands befolkning och 42 procent av arbetskraften.

Dublin är motorn i den irländska ekonomin och står för 38 procent av landets BNP. Irlands levnadsstandard är idag 112 procent av det europeiska genomsnittet efter att bara ha varit 60 procent när Irland gick in i EG.



Trots att tillväxten i Dublin har lett till trängsel i trafiken, ökande bostadskostnader och svårigheter att rekrytera arbetskraft så inser den nationella regeringen att Dublins utveckling är en nödvändighet för ett konkurrenskraftigt Irland. Dublins innerstad kännetecknas likt Stockholm av låga byggnader.

Dublin, som grundades av vikingarna omkring år 800, är Irlands kulturella centrum och har varit hemort för bland andra James Joyce, Oscar Wilde och Samuel Beckett. Teatrar med världsrykte är Abbey- och Gate-teatrarna. De två viktigaste arkitektoniska minnesmärkena är St. Patricks katedral och Christ Church-katedralen.

### Dublin, populärt bland utländska företag

Dublins ekonomi har växt avsevärt det senaste decenniet. Ledande näringsgrenar är flyg, finansiella tjänster, IT, tryckerier, läkemedel och turism. Det mest kända industri-företaget är sannolikt Guinnessbryggeriet.

År 2004 var Irland fyra när det gällde utländska industriella direktinvesteringar från USA. Över 1 050 utländska företag, varav hälften amerikanska, finns etablerade på Irland. Utländska företag bidrar med 130 000 arbetstillfällen och står för en fjärdedel av Irlands BNP. Hälften av direktinvesteringarna gick till Dublin.

Ett stort antal IT-företag och läkemedelsföretag finns i Dublin och dess förorter som exempelvis Microsoft EMEA Operations Centre, Google, Amazon, Intel och Hewlett-Packard.

22 <http://commons.wikimedia.org/wiki/Dublin>

År 1987 grundades Dublins International Financial Services Center som har dragit till sig ett stort antal kontor för ledande finansinstitutioner som NatWest, Bank of America, Citigroup, JP Morgan och KPMG. Andra affärsområden är marknadsföring, försäljning och teknisk support genom call centers, mjukvaruutveckling, supply chain management, FoU och e-handel. En tredjedel av den irländska exporten till Sverige är datorprodukter och 14 procent är livsmedel. Svenska företag säljer verkstadsprodukter, trävaror, papper och bilar till Irland.

### Infrastruktursystem med tillväxtproblem

Dublin har genom sin expansion fått stora planeringsproblem. Utbyggnad av lagerbyggnader och externhandel runt kringfartsleden M50 har lett till trängsel. Starkt ökade bostadskostnader har lett till att andelen invånare i centrum har minskat, medan de yttre förorterna och mindre orter på pendlingsavstånd fått en explosiv tillväxt.

Många har ställt sig frågan om de höga huspriserna och den omfattande nyproduktionen av bostäder är hållbara. År 2005 byggdes 80 000 bostäder i Irland. Mellan åren 1997 och 2004 steg priserna på bostäder med 187 procent. Byggnandet står för nära 12 procent av sysselsättningen och en procentenhet av tillväxten i Irland.



Dublins infrastruktur genomgår en avsevärd utveckling för att kunna hantera tillväxtens följder. En plattform för förändring som publicerades av Dublins transportkontor år 2001 inkluderar bland annat det nya tunnelbanesystemet, förbättringar i regional-tågssystemet och ett nätverk av busskorridorer.

23 <http://commons.wikimedia.org/wiki/Dublin> Pearse station

Dublin är navet i republiken Irlands transportsystem. Dublins hamn är den viktigaste hamnen och Dublins flygplats den viktigaste flygplatsen. Heustonstationen och Conollystationen är de viktigaste järnvägsstationerna. Heuston har förbindelser med städer och orter i republikens södra och västra delar och Conolly med Sligo och Belfast. Dublin omges av två yttre leder. Vägen M50 är en halvring som löper söder, väster och norr om staden och förbinder vägarna ut från Dublin. En västra länk på två broar över Liffey är belagd med avgift. Det finns ett projekt att med en österled göra ringvägen M50 fullständig. En del av den, the Dublin Port Tunnel, planeras bli öppnad under 2006.

Dublinområdet Rapid Transport System är den enda elektrifierade järnvägen i republiken och betjänar stationer längs östkusten. Huvuddelen av kollektivresorna sker annars med buss som drivs av Dublin Bus. Andra bussföretag driver trafiken i Dublins expanderande pendlingsområde. I den nationella transportplanen planeras sju nya lätta järnvägar och två tunnelbanelinjer, utvidgning av Dublin Area Rapid Transport System och en underjordisk station i centrum som ska binda ihop all kollektivtrafik.

Den internationella flygplatsen är lokaliserad norr om stadscentrum. Omkring 35 flygbolag använder flygplatsen och den har förbindelser med cirka 75 destinationer i Europa och Nordamerika. Flygplatsen har utmärkta godsfaciliteter och cirka tjugo fraktbolag opererar på flygplatsen.

Dublins hamn är störst på RO/RO-frakt och huvuddelen av investeringarna har under senare år gått till detta område.

### Tre universitet och ett college från 1500-talet

Dublin är Irlands viktigaste lärocentrum med tre universitet och flera andra akademiska institutioner. Dublins universitet är det äldsta och Dublins enda college, Trinity College, grundades under Elisabeth I på femtonhundratalet. I dess bibliotek finns också the Book of Kells som är det mest berömda exempel på keltisk konst. De andra två universiteten är det Nationella universitetet och Dublin City University. The Royal College of Surgeons in Ireland är en fristående akademisk institution. Dessutom finns Dublin Institute of Technology, the National College of Art and Design och Dun Laoghaire Institute of Art, Design and Technology.

### Svenska företag i Irland



Det finns ett femtiotal svenska företag och dotterbolag representerade på Irland, exempelvis ABB, ITT Flygt, Ericsson, Volvo, Tetra Pak, Atlas Copco, SAS och Electrolux. Det finns även cirka 150 agenter och distributörer för svenska företag. Majoriteten av de svenska företagen på Irland arbetar med försäljning eller service.

Dublin har vänortsrelationer med Barcelona, Liverpool och San José i Kalifornien.

24 Trinity College <http://commons.wikimedia.org/wiki/Dublin>

## TORONTO



Kanada är en konstitutionell monarki och en federal stat. Det är världens näst största land, drygt 20 gånger större än Sverige. Fyra av fem kanadensare bor inom 16 mil från gränsen till USA. Kanada består av tio provinser som har en egen stark beslutanderätt samt egna regeringar. Alla frågor som inte uttryckligen definierats som federala är provinsernas eget ansvar. Kanada är ett utpräglat invandrarland med nästan 20 procent av befolkningen född utanför landets gränser.

Ontario är den folkrikaste provinsen där över 40 procent av befolkningen tillhör en minoritet, men engelska är det dominerande språket. Toronto ligger i provinsen Ontario och är Kanadas största stad och provinshuvudstad. Det är den femte största staden i Nordamerika. Toronto har 2,6 miljoner invånare i staden och 5,4 miljoner i metropolregionen och har därmed Kanadas största konsument- och företagsmarknad.

Torontos förorter växer snabbt och mycket av tillverkningsindustrin är lokaliserad i förorterna. De sista tjugo åren har exempelvis Peelregionen, väster om Toronto, fördubblat sin befolkning, medan Yorkregionen vuxit med drygt 150 procent. Tillsammans med Durham och Halton har de fyra förorterna som ingår i den större Torontoregionen och som är omkring elva gånger större än Toronto omkring en halv miljon fler invånare än staden Toronto. Under samma tid växte staden med blygsamma tretton procent.

25 © Kartcentrum 08-687 98 00

### Toronto, ett mångkulturellt centrum...

Toronto är en av världens mest mångkulturella städer. Staden rankades i det avseendet som tvåa efter Miami av UNDP.

Toronto har ett världsberömt museum, the Royal Ontario Museum och ett av Nordamerikas största konstmuseer, the Art Gallery of Ontario. Den kanadensiska nationella utställningen äger rum på Exhibition Place i augusti varje år tillsammans med Canadian International Air Show.

Toronto anses vara det tredje största centret för engelsk teater i världen efter New York och London och har ett stort antal teatrar och teatergrupper. Musikutbudet omfattar bland annat Kanadas nationella balett och Operan.

Även filmindustrin är stor i Toronto. Toronto tillsammans med Montreal och Vancouver är centrum för Kanadas filmindustri.

### ...med flera stora universitet

Toronto har tre universitet, University of Toronto, York University och Ryerson University. University of Toronto, som är Kanadas största universitet med 60 000 studenter, har haft sex nobelpristagare inom naturvetenskap. York University är Kanadas tredje största universitet med 50 000 studenter. Andra akademiska institutioner är the Royal Conservatory of Music, Ontario College of Art and Design, Seneca College, Humber College, Centennial College och George Brown College.



26 University of Toronto's Hart House <http://www.flickr.com/photos/striatic/46222>

### Toronto är även ett centrum för handel och finans

Den kanadensiska ekonomin är världens elfte största enligt Valutafonden (IMF).

Staden Toronto är Kanadas centrum för finans, handel och media. Av de utländska bankerna i Kanada är 90 procent lokaliserade i Toronto. Torontos finansföretag är lokaliserade till Bay Street, stadens motsvarighet till New Yorks Wall Street. Bruttoregionprodukten är en tredjedel av Kanadas BNP.

I Toronto finns huvudkontoren för de fem största bankerna, två av de tre största försäkringsbolagen och två nationella börser. Där finns också en livaktig IT-industri med en hög koncentration av mjukvaruföretag. Där finns de kanadensiska regionala kontoren och forskningsavdelningar för Apple, HP och SUN. Störst antal anställda finns inom industri och detaljhandel, med bland annat Nordamerikas näst största bilindustri efter Detroit (Honda, Ford och General Motors). Toronto har den största koncentrationen av medicinska och bioteknikföretag i Kanada.

Staden med omgivning står för mer än hälften av Kanadas tillverkningsindustri med storföretag inom bilindustrin, biomedicin, datorer och elektronik samt plastindustri. Bland kanadensiska företag lokaliserade i Toronto och dess omgivning märks the Hudson Bay Company, Four Seasons Hotels, Air Canada och Nortel.

FDI Magazine, som är ett dotterbolag till Financial Times, utsåg år 2005 Toronto till Kanadas framtidsstad. Toronto fick högst betyg för bästa transportsystem, bästa IT- och telekommunikationssystem, bästa livskvalitet och bästa strategi för att attrahera internationella investeringar.

Nästan 90 procent av staten Ontarios export går till USA. Arbetskraft, byggnader, telekommunikationer, byggkostnader och mycket annat är billigare i Kanada än i de flesta av USA:s storstäder.

Marknadsföring för internationella direktinvesteringar bedrivs av the Greater Toronto Marketing Alliance.

### Toronto har ett bra transportsystem

Toronto betjänas av Intercitytåg genom Via Rail, Ontario Northland och Amtrak, som alla har sin huvudterminal i Union Station. Denna station delas med pendeltågen. Ett förslag finns att förbinda staden och flygplatsen med ett höghastighetståg.

Torontos huvudflygplats är Toronto Pearson International Airport vid stadens västra gräns. Det är Kanadas största flygplats. Staden har också en mindre affärsflygplats, the City Centre Airport. Hamilton International 85 kilometer sydväst om Toronto och utanför metropolregionen kan fungera som avlastning till Pearson. Hamilton är primärt ett nav för lågkostnadsflyg, charter och flygtransport. Det finns också ett stort antal små flygplatser i området.

Det finns ett stort antal huvudvägar (Freeways) som betjänar Toronto och dess omland. Don Valley Parkway förbinder de norra och östra delarna med centrala

Toronto och Gardiner Expressway förbinder de västra förorterna med den centrala staden. Väg 401 fungerar som kringfart runt centrala Toronto och är en av de vägar i Nordamerika som har mest trängsel.

Toronto Transport Commission ansvarar för kollektivtrafiken inom staden genom ett system med tunnelbana (två linjer), bussar och spårvagnar. Inom staden fungerar en enhetstaxa. De flesta spårvagnarna opererar i centrum. Den inomregionala trafiken bygger på pendeltåg och bussar. Ontarios regering tillkännagav 2004 skapandet av en Greater Toronto Area Authority med syftet att underlätta integrationen mellan transportsystemen i staden och regionen. En viktig del av detta initiativ är ett gemensamt biljettsystem.

Torontos hamn är en viktig hamn på St. Lawrence Seaway och transportsystemet på de stora sjöarna. Det finns passagerarfärjor till Torontoöarna och en snabbfärjeförbindelse med Rochester i staten New York över Lake Ontario.



### Svenska dotterbolag i Toronto

Närmare 150 svenska företag har dotterbolag i Kanada. Bland andra Ericsson, AstraZeneca, Securitas, ABB och Volvo hör till de mest framträdande svenska företagen i Kanada. De svenska investeringarna i Kanada har ökat med 300 procent det senaste decenniet och var år 2003, 3,4 miljarder dollar. De största svenska investeringarna görs inom maskin- och transportsektorn och Sverige är den åttonde största europeiska investeraren i Kanada. De kanadensiska investeringarna i Sverige var år 2003 1,7 miljarder CAD.

27 Toronto <http://www.flickr.com/photos/striatic/46222>

## BARCELONA



### Barcelona- Kataloniens huvudstad

Spanien är Västeuropas till ytan näst största land efter Frankrike. Tillsammans med ögrupperna Balearerna och Kanarieöarna samt enklaverna Ceuta och Melilla på den nordafrikanska kusten är landets yta närmare 505 000 kvadratkilometer. Spanien består av 17 regioner, s.k. autonomier samt stadsenklaverna Ceuta och Melilla. Flera autonoma regioner som exempelvis Katalonien, Baskien och Navarra har av historiska skäl större självständighet än andra regioner. Baskiska, katalanska och galiciska är officiella språk i respektive region utöver kastilianska (spanska).

Barcelona är den kulturella, finansiella och administrativa huvudstaden i den autonoma regionen Katalonien och även Spaniens näst största stad. Barcelona har 1,6 miljoner invånare, men räknar man in metropolregionen och hela den funktionella regionen lever 5,2 miljoner invånare i området.

Barcelona är beläget vid Medelhavet söder om Pyrenéerna mellan floderna Llogrebrat och Besòs. Under senare år har befolkningen i det administrativa Barcelona minskat, medan den har ökat i den funktionella Barcelonaregionen.

Barcelona är en ungdomlig stad med en fjärdedel av befolkningen under 25 år. Det är också en magnet för immigranter från andra delar av Spanien, från Nordafrika och

28 © Kartcentrum 08-687 98 00



Italien. Annars är Spanien ett av de länder i världen som kommer att påverkas mest av befolkningens åldrande.

### Den kulturella huvudstaden



Barcelonas mest kända museer är Picassomuseet och Miromuseet och berömda målare från Barcelona inkluderar just Picasso, Miró och Antoni Tàpies. Arkitekten Antoni Gaudí har efterlämnat ett viktigt arkitektoniskt arv med bland annat Palau Güell, Parc Güell och den påbörjade och aldrig avslutade enorma kyrkan La Sagrada Família.

Andra välkända arkitekter under modernismen i början av 1900-talet var Lluís Domènech i Montaner och Josep Puig i Cadafalch som tillsammans med Gaudí är representerade på Passeig de Gràcia, Barcelonas mest eleganta aveny. Idag är Calatrava och Bofill värddiga efterträdare.

Barcelona har flera gamla kvarter i staden bevarade, exempelvis de gotiska kvarteren med byggnader från 1300-1400-talet. Flera av Barcelonas byggnader står idag under UNESCO: s lista över världskulturarv.

Barcelona har använt stora internationella evenemang som ett verktyg för att bygga ut och restaurera staden. En av modernismens ikoner Mies van der Rohe ritade den tyska paviljongen som uppfördes i Parc de Montjuïc i samband med Barcelona International Exhibition 1929 – 1930. Montjuïc blev tillsammans med kusten mot Medelhavet renoverade inför olympiaden 1992.

### Den finansiella huvudstaden

Kataloniens ekonomi växer med cirka 2,5 procent per år och regionen svarar för en femtedel av Spaniens export. Viktiga traditionella industrigrenar är biltillverkning, textil, livsmedel, kemisk industri inklusive läkemedel och pappersindustri. I regionen finns cirka 2 700 utländska företag representerade vilket utgör en femtedel av Spaniens internationella direktinvesteringar. Exempel på utländska direktinvesteringar

29 Parc Güell <http://commons.wikimedia.org/wiki/Barcelona>

är Volkswagen, Nissan, Sony, Honda och Hewlett Packard. Nokia, Nortel, IBM, Intel, Roche, HP, General Electric, Alstom med flera har FoU-centra i Barcelona.

Barcelona rankas högt som affärsstad och som intressant stad att etablera sig i. Barcelona är enligt Healey & Baker den stad som gjort mest i Europa för att stärka sin ställning som lokaliseringsort, tätt följd av Prag och Madrid. Barcelona är även en av Europas viktigaste modestäder och stora satsningar görs nu också på filmindustrin.

Bland kommande nya stora projekt i staden finns Poblenou ett tidigare nedgånget industriområde som nu planeras för kunskapsbaserade företag.

Bland större satsningar på framtidsnäringar som görs märks design och mat. Bland annat har biltillverkarna Volvo, Volkswagen, Nissan, Renault och Subaru designcenter i Barcelona.

Näringslivet domineras av tjänstesektorn samt informations- och telekommunikationsteknologier. Barcelona fungerar som ett viktigt servicecentrum för hela regionen och har en snabb tillväxt av affärstjänster. Särskilt tjänstesektorn med bland annat handel och turism har ökat snabbt.

Barcelonaområdet har fem offentliga universitet och välkända affärsskolor såsom ESADE och IESE. University of Chicago har sitt enda europeiska centrum i Barcelona.

### Infrastrukturen i regionen

Under de senaste decennierna har en omfattande förortsutveckling skett. Metropolregionen har idag en radie av cirka 30 kilometer från centrala Barcelona. Ökningen av pendlingen med bil har lett till omfattande trängsel på grund av stora vägarbeten. Vägtullar har byggts, men de används i mycket låg omfattning av pendlarna.

Barcelona har en viktig hamn (Moll Sud) och flygplatsen El Prat International Airport som rustades upp till olympiaden. Hamnen är Medelhavets viktigaste containerhamn, tätt följd av Genua. Hamnen har problem med för liten yta och dåliga järnvägsförbindelser.

Antalet flygpassagerare till Barcelonas flygplats har ökat snabbt de senaste åren. Idag är flygplatsen jämförbar i storlek med Stockholm, München och Düsseldorf. Flygplatsen har relativt få internationella förbindelser.

Barcelona är även ett järnvägsnav. Höghastighetståget AVE beräknas nå Barcelona från Madrid 2007. Det finns ett omfattande pendeltågssystem, en tunnelbana och ett bussystem. Det finns också två light rail-system. Den annorlunda spårvidden i Spanien ger fortfarande problem, särskilt för godstrafiken. De nya höghastighetsjärnvägarna byggs med den vanliga europeiska spårvidden som exempelvis Sevilla-Madrid-Barcelona.

## Barcelona och Spanien är attraktivt för svenskar

Cirka 40 000 svenskar vistas permanent i Spanien inklusive Balearerna (främst Mallorca) och Kanarieöarna. Cirka 250 svenska företag finns representerade i Spanien, framför allt i Madrid och Barcelona. I båda dessa städer finns svenska handelskammare. Högre undervisning i svenska finns vid Barcelonas universitet. Svensk-spanska handelskammaren i Barcelona startades i maj 1988. Det är en fristående organisation med syfte att i första hand främja handels- och industriintressen i Katalonien. I dagsläget har kammaren cirka 120 medlemmar.

Svenska företag etablerade i Barcelona är bland annat Volvo, Sandvik, Securitas, Ericsson, IKEA och ABB.

Sveriges export till Spanien var under år 2003 26 miljarder SEK och importen till Sverige cirka 11 miljarder SEK.



30 Port Olímpic, Barcelona <http://commons.wikimedia.org/wiki/Barcelona>

## RANDSTAD



### Lång tradition av fysisk planering

Nästan en femtedel av Nederländernas yta är vatten. Eftersom en stor del av Nederländernas yta skapats av människohand har det alltid funnits en stor respekt för den fysiska planeringen. Nederländernas städer fick stora skador under andra världskriget och utvecklingen därefter har fått en inriktning mot täta städer och flerkärnighet. Nederländerna har varit ledande i utvecklingen av det europeiska rumsliga utvecklingsperspektivet och drivit på i frågan om städernas roll inom den Europeiska unionen

31 © Kartcentrum 08-687 98 00

Nederländerna har en öppen ekonomi som är starkt beroende av utrikeshandel. Ekonomin har varit känd för stabila industriella relationer, begränsad arbetslöshet och för att vara Europas transportnav. Det mest framträdande draget i den Nederländska ekonomin är att internationell handel står för fyra femtedelar av bruttonationalprodukten.

### **Randstad**

Regio Randstad är ett samarbete mellan fyra provinser, fyra stadsregionala styrelser och fyra städer. Samarbetet är beroende av ekonomiskt stöd från den nationella regeringen.

Randstad är ett flerkärnigt storstadsområde med drygt sju miljoner invånare, knappt halva Nederländernas befolkning på 16 procent av landets yta. Randstad täcker provinserna Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht och Flevoland. Randstad beskrivs ofta som en hästsko av små och stora städer runt ett grönt hjärta och med en diameter av cirka 70 kilometer. Randstad har en bruttoregionprodukt som ungefär motsvarar Sveriges BNP.

Randstad är motorn i Nederländernas ekonomi och har flera kunskapsnäringar, innovationer, finansiella tjänster och sofistikerade affärstjänster. Många internationella företag har etablerat huvudkontor och Europakontor i Randstad.

Trots att Randstad utgör den rikaste regionen i Nederländerna har Randstad som mål att stärka den ekonomiska konkurrenskraften. Det antas att den decentraliserade strukturen av staden gör att regionen inte får en tillräckligt kritisk massa, som kan göra den konkurrenskraftig gentemot mer monocentriska metropoler. Därför vill man integrera Randstads städer funktionellt genom kortare restider mellan städerna i kombination med en ny stadsutveckling. Samtidigt vill man behålla de fyra stora städerna som robusta centra i ett flerkärnigt Randstad.

### **Amsterdam - ett internationellt tjänstecentrum**

Amsterdam är den officiella huvudstaden i Nederländerna. Staden grundades på 1200-talet kring handel och sjöfart. Amsterdam blev Hollands största stad under den ekonomiska boomen på 1600-talet. Då fick den också ett rykte för religiös tolerans som attraherade tusentals protestanter från Flandern, Wallonien och Frankrike liksom judiska köpmän från Spanien, Portugal och Centraleuropa. Senare blev det Nederländernas största industristad.

Amsterdams börs är den femte största i Europa och efter sammanslagningen med Paris- och Brysselbörserna har den stor europeisk betydelse. I Amsterdam arbetar cirka 45 000 personer i den finansiella sektorn och över 70 utländska banker och finansinstitutioner har kontor i staden. Amsterdam rankas som trea i Europa för lokalisering av data- och telekommunikationsföretag efter Stockholm och Dublin. Amsterdam är också ett mediecentrum med cirka 1 500 företag som exempelvis internationella reklamföretag, förlag och TV-nätverk och som sysselsätter cirka 15 000 människor. IT-

företag representerade i Amsterdam är bland annat Adobe, Altavista, Cisco, Dell HP, Intel och Yahoo.

### **Amsterdam - Nederländernas kulturella centrum**

Amsterdam är Nederländernas kulturella centrum och har knappt 800 000 invånare. Amsterdam har sedan 1600-talet en av Europas största historiska stadskärnor. Över 80 procent av marken inom Amsterdam ägs av staden. The Amsterdam Development Department för samman stadens fastighetskontor och bostadskontor till en enhet som bedriver en långsiktig policy i stadsutveckling och sköter förhandlingarna med byggföretagen.

Bland Amsterdams 59 museer finns flera internationellt kända museer – Rijksmuseum (med Rembrants Nattvakten), Van Goghmuseet, Stedelijkmuseet (med konst från 1850-talet och framåt), Rembrandts hus och Anne Franks hus. Där finns också Consertgebouworkestern i ett av Amsterdams tolv konserthus.

Almere, en halvtimme utanför Amsterdam, är den största av Nederländernas nya städer. Den förväntas växa från nuvarande 250 000 invånare till 400 000. Staden har byggts kring nya järnvägsstationer på mark som torrlagts. Ambitionen är att skapa en stad som i hög grad är självförsörjande, men idag pendlar många till Amsterdam för att arbeta.

### **Haarlem**

Haarlem har cirka 150 000 invånare. Staden är provinshuvudstad i Noord-Holland och centrum i Zuid-Kennemerland. Staden ligger väster om Amsterdam cirka en mil från Nordsjön.

Haarlem är centrum för den holländska tulpanindustrin

### **Haag - Nederländernas administrativa huvudstad**

Haag grundades 1248 då viktiga städer såsom Leiden, Delft och Dordrecht beslöt att göra den då obetydliga orten Haag till sitt administrativa centrum. Haag blev slutligen stad 1806.

Haag är Nederländernas administrativa huvudstad. Haag är Nederländernas tredje största stad med cirka 470 000 invånare. Som mest hade staden omkring 550 000 invånare år 1970. I Haag finns parlamentet med senaten och den Andra kammaren. Drottningen bor och arbetar i staden och alla ministerier och utländska ambassader liksom Högsta domstolen finns i Haag. Staden har aldrig haft en stor industriell bas och arbetslivet domineras av offentliga institutioner. Där finns också huvudkontor för storföretag och internationella organisationer som medlar i internationella konflikter, som exempelvis Internationella Domstolen, Internationella Krigsförbrytartribunalen. De internationella institutionerna sysselsätter cirka 15 000 människor i staden.

I Haag finns konstmuseet Mauritshuis (med bland annat "Anatomilektionen" av Rembrandt) och museet för modern konst Gemeentemuseum samt miniatyrstaden Madurodam.

## Delft

Delft ligger strax utanför Haag och har cirka 100 000 invånare. Delft har länge varit en av Hollands ledande städer och var säte för huset Orange. Delft är känt för sitt porslin som designas med inspiration från det tidigt importerade porslinet från Kina. Delft var en hemmahamn för det Ostindiska kompaniet.

I Delft föddes Hugo Grotius (internationell lag), Antonio van Leeuwenhoek (mikroskopets uppfinnare) och målaren Johannes Vermeer.

## Leiden

Pilgrimerna bodde i Leiden i 11 år innan de år 1620 steg ombord på Mayflower för resan till vad som skulle bli USA. Rembrandt föddes och växte upp i staden vid ungefär samma tid. I Leiden som ligger utanför Haag finns Nederländernas mest framgångsrika bioteknikpark och ett känt universitet.

## Rotterdam - logistikcentrum i världen

Rotterdam är Nederländernas näst största stad med drygt 600 000 invånare. Historiskt har Rotterdam varit en viktig industristad. Rotterdam har Europas största hamn och den sjunde största hamnen i världen. Staden fick stadsrättigheter år 1340.

Stadens centrum totalförstördes under andra världskriget. Den 14 maj 1940 förstördes 30 000 bostäder, butiker, skolor och kyrkor på några timmar. Stadens renässans startade först på 1980-talet med projekt som utnyttjade läget vid vatten.

Under senare år har Rotterdams stadscentrum och hamnområden förnyats med den senaste futuristiska arkitekturen. Rotterdam var också Europas kulturhuvudstad 2001.

Rotterdams hamn hör till Europas viktigaste anknypningspunkter till de globala nätverken.

Hamnen fungerar som transithamn mellan Europa och andra delar av världen. Meuse och Rhen fungerar för vattentransport till angränsande regioner. Hamnområdet har utökats genom utbyggnaden av Europoort och i anknypning till Hoek van Holland, vilket är Europas största containerhamn. Rotterdam har även investerat i ett högkvalitativt spårvägssystem och ett omfattande underjordiskt spårssystem.

I Rotterdam finns sjöfartsmuseet Maritiem Museum Prins Hendrik. Rotterdam var säte både för United East India Company och the West India Company.

## Dordrecht

Dordrecht är en stad med cirka 120 000 invånare. Staden ligger i närheten av Rotterdam och är omgiven av fyra floder. Dordrecht grundades 1008 och är Hollands äldsta stad.

## Utrecht – nationellt tjänstecentrum och transportnod

Utrecht är Nederländernas fjärde största stad med cirka 250 000 invånare. Utrecht var

en gränsfästning för det romerska imperiet och grundades omkring 50 e.kr. Det var den viktigaste staden i norra Nederländerna under Medeltiden. År 1579 skrev provinserna i området under Utrechtunionen, som anses vara början till den Nederländska republiken.

Utrechtregionen är efter Amsterdam Nederländernas näst starkaste ekonomiska region.

Cirka 15 procent av de utländska företagen i Nederländerna är lokaliserade i Utrecht.

## Transport och kommunikationer i regionen

Schiphols flygplats har med sitt läge i anknypning till de folktätaste områdena i Nordvästeuropa, länge spelat en viktig roll i europeisk luftfart. Den är inte heller lika utsatt för konkurrens från snabbtåg som många andra flygplatser i regionen.

Idag har flygplatsen cirka 40 miljoner passagerare per år varav 40 procent transferpassagerare. År 2003 öppnades en femte rullbana. Ökningen det senaste decenniet har mer berott på rekreations- än affärsresenärer. Många utländska företag är lokaliserade i företagsparker i närheten av Schiphol. I flygplatsens närhet arbetar cirka 40 000 människor idag. Flygplatsen kommer fyra i Europa när det gäller frakt.

Flygplatsen har bra tillgänglighet genom det växande nätverket av motorvägar i Nederländerna och Schipholjärnvägen som anknypner till de större städerna i Randstad med Intercitytåg och i framtiden snabbtågen Thalys. Det finns inga planer på att öka vägkapaciteten, så framtida expansion kommer sannolikt att bygga på ännu bättre järnvägsanknypningar. Schiphol kommer att vara Nederländernas femte största järnvägsstation efter de stora städerna. Flygplatsens läge i det tätt befolkade Randstad har gett upphov till diskussioner om att bygga en ny flygplats på torrlagd mark eller ute i Nordsjön. Dessa diskussioner har dock inte lett till något resultat utan den nuvarande strategin är att öka kapaciteten på Schiphol.

Amsterdams hamn har byggt en ny containerterminal som har fått ökad betydelse. Den har god tillgång till kanaler och andra inre vattenvägar. Hamnen sträcker sig från Amsterdam till IJmuidens slussar utefter Nordsjökanalen.

Amsterdams järnvägsstation är en av de största i Europa. Amsterdam är också ett av de största internetnaven i Europa. Utrecht är navet i det Nederländska järnvägssystemet.

## Universitet i regionen

Amsterdams universitet har ett 60-tal vetenskapliga discipliner och 22 000 studenter. Erasmusuniversitetet i Rotterdam har tre inriktningar – ekonomi och företagsledning, medicin och hälsa samt juridik, kultur och samhälle.

TU Delft är det största tekniska universitetet i Nederländerna. Det grundades år 1842 och har åtta fakulteter, drygt 2000 forskare och 13 000 studenter.

Leidens universitet som grundades år 1575 har nio fakulteter och en handelshögskola som också undervisar i engelska. Utrechts universitet är Nederländernas största.

Enligt Bolognaprocessen skall systemet med Bachelor och Master införas i 29 Europeiska länder fram till 2009. Nederländerna har varit snabbast med att införa det nya systemet

### Kopplingar mellan Stockholmsregionen och Randstad

I Nederländerna finns omkring 150 svenska dotterföretag. Securitas, Scania, IKEA, SCA och Ericsson är exempel på svenska företag som är stora i Nederländerna.

Solna kommun har ett samarbete med Rotterdam i sociala frågor.

## RHEIN-MAIN



Tyskland har 82 miljoner invånare och är en federation bestående av 16 delstater som har egna författningar, parlament och regeringar. Delstatsregeringarna utser ledamöterna i förbundsrådet. I rådet godkänns de lagar som berör delstaternas kompetensområden – kulturpolitik, skolväsende, socialpolitik, polisväsende och delstatsfinansier. Tysklands federala och decentraliserade struktur gör att ingen stad dominerar på samma sätt som Stockholm i Sverige. Frankfurt är således en av Tysklands storstäder som liksom de övriga har sin funktionella specialisering.

### Tyskland är Sveriges näst största handelspartner efter USA

Tyskland är Sveriges näst största handelspartner efter USA. År 2003 var den svenska exporten till Tyskland drygt 80 miljarder SEK och importen från Tyskland drygt 120 miljarder SEK, vilket var omkring 18 procent av vår totala införsel. Den svenska exporten

är främst maskiner, apparater, telekommunikationsutrustning, transportmedel samt papper och pappersmassa. Importen består främst av kraftalstrande maskiner, kontorsmaskiner, transportmedel och kemiska produkter.

### **Många svenska företag finns redan på den tyska marknaden**

Många svenska företag finns redan på den tyska marknaden och idag är drygt 750 dotterbolag registrerade, med 144 000 anställda och en omsättning på 37 miljarder Euro. Stora företag som Vattenfall, Sandvik, Tetra Pak, Ikea, SCA och Stora Enso spelar en viktig roll i det tyska näringslivet. Vattenfall anses stå för det mest betydelsefulla engagemanget och ligger på tredje plats i tysk energiförsörjning. För andra svenska företag utgör Tyskland den största marknaden, som exempelvis för Ikea och H&M. I Sverige finns cirka 700 tyska dotterbolag. Tyskland är också en viktig marknad för svenska skönlitterära författare och för svensk pop-, rock- och jazzmusik.

### **Rhein-Mainregionen är en av de viktigaste ekonomiska regionerna i Europa.**

Rhein-Mainregionen är en av de viktigaste ekonomiska regionerna i Europa. Metropolregionen har cirka 2,5 miljoner invånare. Hela den funktionella Rhein-Mainregionen har cirka 5 miljoner invånare och innefattar delar av förbundslandet Rheinland-Pfalz, metropolregionen Frankfurt fram till gränsen till förbundslandet Hessen samt den västra delen av förbundslandet Bayern. De viktigare städerna i regionen utanför Frankfurt är delstatshuvudstäderna Wiesbaden (Hessen) och Mainz (Rheinland-Pfalz), forskningscentret Darmstadt och industristäderna Offenbach och Hanau samt den Bayerska staden Aschaffenburg.

Industrialiseringen i regionen började på 1800-talet i städerna Offenbach (verkstadsindustri), Aschaffenburg (trä och papper), Darmstadt (läkemedel), Wiesbaden (administration), Mainz (hamn) och Rüsselsheim (bilindustri). Wiesbaden är idag delstaten Hessens huvudstad och Rüsselsheim konkurrerar med Trollhättan om GM:s biltillverkning

Idag är de viktigaste näringsgrenar inom regionen affärsrådgivning, bank, försäkring, logistik, kemi och biltillverkning. Högteknologiska företag står för cirka femton procent av sysselsättningen, den viktigaste inriktningen är på informations- och kommunikationsteknologi. Rhein-Main är den tredje största industriregionen i Tyskland efter Stuttgart och München.

Det finns ingen gemensam organisation för hela regionen och de olika regionala samarbetsorganen arbetar med flera geografiska definitioner som benämns Ballungsgebiet Rhein-Main, Verdichtungsraum Rhein-Main, Region Frankfurt, Stadtregion Frankfurt-Offenbach eller Aktionsraum Frankfurt.

Organisationen för att gemensamt marknadsföra Rhein-Mainregionen inkluderar 198 städer och kommuner, alla handelskammare i södra Hessen, två handelsorganisationer, Hessens entreprenörsförening, flygplatsen samt universiteten.

Ansträngningarna att åstadkomma en gemensam planering och ett gemensamt kollektivtrafiksystem för Rhein-Mainregionen har haft varierande framgång. Detsamma gäller för Randstadområdet i Nederländerna. Lärdomar borde finnas för Stockholm-Mälarenregionen av de försök som gjorts i dessa båda regioner.



### **Frankfurt am Main**

Frankfurt am Main är Tysklands femte största stad med 641 000 invånare och är den största staden i delstaten Hessen.

Frankfurt var den stad där kejsarna i det tysk-romerska riket valdes och kröntes och där den första tyska nationalförsamlingen sammanträdde i Paulskyrkan år 1848. Den ekonomiska specialiseringen inom regionen har historiska rötter.

Frankfurt och Rhein-Mainregionen blev efter andra världskriget högkvarter för de amerikanska militärerna och det politiska centret för de tre västliga ockupationszonerna. Efter andra världskriget var Frankfurt en av kandidaterna till att bli Tysklands huvudstad, men förlorade i omröstningen i det tyska parlamentet till Bonn. Kandidaturen medförde ändå att ett antal ekonomiska organisationer flyttade till Frankfurt, som exempelvis fackföreningarna och även flera försäkringsföretag. Pälsindustrin flyttade från Leipzig till Frankfurt

Frankfurt var ett viktigt Europeiskt bankcentrum redan på femtonhundratalet och fick en börs redan år 1585 och privata banker år 1674. Idag är Frankfurt centrum för Tysklands bankväsende och sofistikerade affärstjänster (Frankfurt, även kallat Mainhattan eller Bankfurt). Den Europeiska Centralbanken finns i staden sedan 1998. Andra banker som har sina huvudkontor här är Deutsche Bank, Dresdner Bank samt Commerzbank.

33 [http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt\\_am\\_Main](http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt_am_Main)

Börsen är den näst största i Europa efter Londonbörsen och står för fyra femtedelar av börsomsättningen i Tyskland.

Frankfurt anses av the Economist Intelligence Unit vara Tysklands bästa affärsstad och kommer på elfte plats i världen. Under år 2005 valde bland annat Nike, Kia och Dell Frankfurt som lokalisering. Andelen tjänster i staden är cirka 85 procent och i hela Rhein-Mainregionen cirka 70 procent.

Frankfurtmässan är en annan stor investerare och kommer att investera cirka tre miljarder kronor till 2010.

#### Rank Cities

1	London
2	Paris
3	Frankfurt
4	Brussels
5	Amsterdam
6	Barcelona
7	Munich
8	Berlin
9	Zurich
10	Milan

The top 10 European business cities 01-07-2005. Cushman & Wakefield Healey & Baker, the European Cities Monitor

#### En internationell mötesplats

Mässan är en av världens största med fler än 40 mässor per år, 40 000 utställare och omkring 1,5 miljoner besökare (varav 60 procent från andra länder). Den internationella vårmässan är världens största konsumentmessa. Andra stora mässor är AICHEM (kemi), den internationella bilmässan och bokmässan.

Varje år arrangeras omkring 57 000 kongresser, konferenser och seminarier i Frankfurt, vilket gör staden till en betydande plats för affärsfolk att träffas i. Detta placeras Frankfurt i "Champions league" när det gäller kongressstäder. Congress Center Messe Frankfurt ligger alldeles i närheten av mässområdet. Alte Oper, palatset i Zoo och sällskapshuset Palmengarten är attraktiva alternativ. Frankfurter Börse är ett populärt konferensställe i denna finansmetropol.

Aktuellt är fotbolls-VM under sommaren 2006. Enbart byggnadskostnaderna beräknas till 13 miljarder kronor och de totala investeringarna till 45 miljarder kronor. Konsumtionseffekten beräknas bli mellan 15 och 30 miljarder kronor. Turistnäringen förväntas bli den stora vinnaren.

#### Wiesbaden



Wiesbaden är Hessens huvudstad och ligger cirka tre mil från Frankfurt vid södra delen av Taunusbergen. Staden har knappt 300 000 invånare och har varit en av Europas mest kända spa-städer. Wiesbaden grundades som en keltisk bosättning på 300-talet senare var det en populär romersk spa-stad. Wiesbaden är även känt för sitt arkitektoniska arv och ligger mitt emot Mainz.

#### Mainz

Mainz har knappt 200 000 invånare. Staden ligger mitt emot Wiesbaden vid Rhen och i den västra delen av Rhen-Main-regionen. I Mainz föddes och verkade Johann Gutenberg. Mainz föregångare härrör liksom Wiesbadens från den romerska tiden och grundades år 13 f.kr. Ärkebiskopen i Mainz var en av elektorerna när den tysk-romerska kejsaren skulle väljas.

#### Rhein-Mainregionen - infrastrukturnod i Tyskland

Rhein-Mainregionen präglas av sin funktion som en stor infrastrukturnod i Tyskland och Europa. De två internationella motorvägarna A5, som förbinder Skandinavien och norra Tyskland med Frankrike, Schweiz och Italien och A3, som förbinder Nederländerna och Ruhrområdet med Bayern, Alperna, Österrike och närliggande länder har nyckelfunktioner i det europeiska motorvägsnätet. Frankfurter Kreuz där dessa motorvägar möts är Europas mest frekventerade motorvägskorsning.

Frankfurts järnvägsstation är en av Europas största och en viktig nod för nationell och internationell trafik. Ett femtontal internationella järnvägslinjer trafikerar Frankfurt.

Höghastighetstågen (ICE) till Köln minskar restiden med cirka en timme och förkortar också restiderna till Bryssel och Paris. Rhein-Mains transportmyndighet ansvarar för pendeltågsnätverket, tunnelbana och bussar. Det är Tysklands största regionala transportsystem för kollektivtrafik.

Regionen har även en knutpunktsfunktion i den internationella flygtrafiken. Frankfurts flygplats är Europas näst största och den åttonde största i världen. Det är Europas största godsflygplats. En tredjedel av alla som flyger till Tyskland kommer via Frankfurt och två tredjedelar av Tysklands flygfrakt går via Frankfurt. München och Düsseldorf är betydligt mindre.

På flygplatsområdet finns 500 företag som sysselsätter 65 000 människor. Det är Tysklands enskilt största arbetsplats. Fraport, som äger flygplatsen, är den största investeraren i Frankfurt. Under de kommande fem åren kommer cirka 35 miljarder kronor att investeras i flygplatsen. Det finns planer på att utöka flygplatsen med en

34 Sedan mitten av 2002 har Frankfurts stadion för fotbolls-VM byggts  
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt\\_am\\_Main](http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt_am_Main)

fjärde rullbana och en ny terminal tre. Dessutom vill man modifiera flygplatsen så att den kan betjäna det nya Airbus A-380-planet genom att bygga ett servicecentrum nära den tidigare amerikanska flygbasen. Frankfurt kommer att vara den näst största basen för A 380 i världen efter Dubai.



Flygplatsen Hahn i Rheinland-Pfalz fungerar som sekundär flygplats för regionen. Det är en tidigare militär flygbas som omvandlats för civila ändamål. Ryanair har ett viktigt nav på Hahn som planeras få fler rutter än Dublin i bolagets nät. Hahn är också en viktig flygplats för flygfrakt. Ryanair flyger på ruten Skavsta-Hahn.

### Akademiska institutioner, universitet och förlag

Det Frankfurtbaserade vetenskapssällskapet DECHEMA finansierar forskning inom kemisk teknologi, miljö och bioteknik. Föreningarna för tyska bioteknikföretag och för tyska kemiföretag finns i Frankfurt. Ett informellt nätverk av organisationer och företag inom bioteknik, Frankfurt Biotech Alliance, arbetar för att Frankfurt skall bli en av de ledande städerna inom området.

Den största andelen högteknologiska företag finns inom information och kommunikation, produktions- och processteknologi samt kontroll- och mätteknik.

Det finns tjugoåtta universitet och över 50 viktiga vetenskapliga och akademiska institutioner vilka utgör basen för forskning och utveckling i regionen.

Frankfurt har även ett flertal förlag, bland annat Suhrkamp, Fisher och Campus.

Den s.k. Frankfurtskolan, med Max Horkheimer och Jürgen Habermas är exempel på kända tyska intellektuella. Mest känd ur den aspekten är kanske Frankfurt som hemort för Johann-Wolfgang v. Goethe, som skrev några av sina mest kända verk i Frankfurt.

35 [http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt\\_am\\_Main](http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt_am_Main)

## REFERENSER

Ahnlid, Anders, 2006-02-21. *Indien och Kina ur ett handelspolitiskt perspektiv. Gränslösa Affärer - hur utnyttjar du bäst världens största marknader* (presentation)

Andersson, Åke E.(editor), 2003. *Gateways to the Global Economy*. Edvard Elgar, BBC

Bygge, Johan, 2006-02-21. *Electrolux Major Appliances Europe and Asia Pacific. Indien and Cheltenham*, 2003

City Mayors

Country studies, Library of Congress (USA)

Cushman & Wakefield Healey & Baker, the European Cities Monitor, 2005

Eklund, Klas, 2006-02-21. *Draken och Elefanten: världsekonomin nya motorer* (presentation)

Exportrådet

FDI Magazine

Financial Times

Flodström, Anders, 2006-03-17. *China and India*

Föreningssparbanken – analys

*Globalization and World Cities*, University of Loughborough

Hemsidor för berörda län, städer och regioner

ITPS – Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2005. *Konkurrensen från Kina*. Stockholm

Kearney

Kommerskollegium

Lasalle, Jones Lang Jones Lang Lasalle. *Corporate Occupiers Guide*. 2005

Lidbeck, Anders, 2006-02-21. *India- Growth, Knowledge and Market. Gränslösa Affärer: Indien & Kina* (presentation från Telelogic)

Lindqvist, Cecilia, 1999. Kinarapport nr.2. Svensk-kinesiska föreningen.

Megacities Foundation, *Megacities lectures*

OECD

Price Waterhouse Coopers. *9<sup>th</sup> Annual Global CEO Survey*

Saxenian, AnnaLee, *The Bangalore Boom. From Brain Drain to Brain Circulation*

Saxenian, AnnaLee, *Bangalore the Silicon Valley of Asia*

Schaaf, Jürgen, 2005-10-25. Deutsche Bank Research. *Outsourcing to India: Crouching tiger set to pounce*.

Seattle, Trade Development Alliance.

Secretary of State (USA), Background notes.

Sveriges Ambassader



Svenska Handelskammaren i utlandet  
Sweden-China Trade Council  
Sweden-India Business Guide 2005-2006  
The Economist, *Cities guides*  
The Guardian.  
USA Today.  
Utrikesdepartementet – landrapporter  
Världsbanken  
World Economic Forum.  
Wikipedia

#### **Internet**

[www.freeworldmap.net](http://www.freeworldmap.net)  
<http://www.iiasa.ac.at>  
[http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:Shanghai\\_day.jpg](http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:Shanghai_day.jpg)  
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Image>  
[http://www.swedcham.com.br/brazil\\_info.asp](http://www.swedcham.com.br/brazil_info.asp)  
<http://www.fotosedm.hpg.ig.com.br>  
[www.flickr.com/photos/kplawer/17737842/](http://www.flickr.com/photos/kplawer/17737842/)  
<http://de.wikipedia.org/wiki/Malaysia>  
<http://images.visitsingapore.com>  
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Dublin>  
<http://www.flickr.com/photos/striatic/46222>  
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Barcelona>  
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt\\_am\\_Main](http://commons.wikimedia.org/wiki/Frankfurt_am_Main)  
<http://www.svenskkinesiskaforeningen.org>

